

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 6.

Vallás és politika.

Mióta Szilágyi Dezső belé fujt a kürtjébe, azóta a legapróbb vidéki lap is azt a nótát fujja, hogy soha természetesebb és tisztességesebb valami nem forgott még a törvényhozás asztalán, mint a kanzelparagrafus, mely német találmány lévén, természetesen lefordítandó törvénykönyvünk számára épp úgy, mint minden újabb törvényünk.

Soha sem egyezett meg a magyar a némettel, de a törvénykönyvünk, az csodásan megegyez, mindössze annyi a különbség, hogy a mi zengzetes nyelvünkön 30—40 évvel később kerül kódexbe, mint a német eredeti.

Ez a kis anakronizmus pedig annyit jelent a praxisban, hogy odaát már rendszeren újabb törvény lép életbe, mire mi behozzuk a régit, ami veszedelmesen hasonlít ahhoz, mint ha mi — — uraságoztól levett ruhában taposnók e földi sárteket.

Itt a kanzelparagraf, kegyetlen szittya magyarsággal szószékszakasz, — Madarász bátyánk lelke rajta. — Mitől jó ez?

Külföldön történelmi emléke keserves kulturharcoknak, nálunk sem annyira törvény, mint inkább diák flastrom a meglépázott régi liberális gárda sebeire, mely ha nem is gyógyít, legalább takar.

Olyas veszett fejszének a nyele forma dolog ez. Ha már a választási korrupció kipusztul, amiből Bánffy és népe élt, legalább üssünk egyet a papokon vigasztalásul.

Bolond állítás az, hogy a papság kortes czélokra az egyház szentségeit, p. o. gyónást vagy szentelményeit, p. o. temetést vagy annak megtagadását felhasználná.

Hiszi-e akár Széll, akár Hegyesi Márton, hogy akad pap, aki mondja, vagy bolond aki hiszi, hogy az üdvösség attól függ, vajjon Gajárra szavazunk-e vagy Pulszky Ágostonra, Olay urra-e vagy Ötvös Károlyra?

De akad-e pap, aki nem azt mondaná, akad-e józan ember, aki el nem hinné, hogy Zichy Nándor inkább ismeri az egyház tanítását, mint Rigó Ferencz vagy Thaly Kálmán s ha az egyház védelemre szorul, ezt a védelmet attól kérjük, aki már kimutatta szeretetét az egyház iránt, vagy ha nem volna hatalma védeni, hát hozzuk olyan helyzetbe, hogy védhesse.

Persze míg az állam a maga dolga után jár, addig csak annyi köze van a papnak a politikához, mint más magyar embernek. Oda huzódik ahhoz a párthoz, ahová nézete vonzza és ha kérdik, ezt ajánlja a kérdezőnek is.

Van azonban más eset is.

Néha meghibban valami oda fönn s az állam hevesen kezd vágyódni a sekrestyés kosztium iránt. Beüti az orrát sekrestyébe, templomba, egész az oltárig s a szentséghez is hozzá nyul.

Micsoda ember, micsoda pap az, aki ezt türi?

Köteles temploma, egyháza számára védelmet keresni.

Igy történt az utóbbi időben nálunk

is. Eleinte a maga pártjához fordult s itt keresett embert, de nem lett, az egyház védelmére.

Ismeretes b. e. Schopper püspök utasítása, hogy ne nézzék, ki milyen párthoz tartozik, csak azt, hogy milyen ember. Ha megbízható és megígéri, hogy az egyházat nem támadja, támadni nem engedi, támogassák akármilyen párthoz tartozik is.

Jobb nem emlékezni azokra az ígéretet tett urakra s arra a keserves védelemre, mit e szavukat adottaktól látott az egyház.

Ekkor keletkezett egy új párt, mely a tisztább közéletet, a nép felkarolását s az egyház védelmét adta programmul.

Hogy a papság azt támogatta, az tán csodálatos?

Az első választásnál, mikor a még egyébként ismeretlen néppárt fellépett, hallatlan visszaéléseket kellett elszenvednie. Ismét leírni felesleges. Hogy ilyenkor e gyalázatos állapotokkal szemben akadt pap, aki elvesztette higgadságát és tulásba ment, talán ez valami világ csodája?

Aztán vegyük, hogy mind igaz, amit a papok visszaéléséről regéltek a liberális lapok, tessék elhinni, hogy a legerősebb fenyegetés a tulvilággal, nincs olyan nagy baj, amint ha egyenesen oda expedálnak valakit minden fenyegetés nélkül ugyan, de jól találó sortüzzel!

Ime a tulvilági exportőr, a hatalom, biztosította magának továbbra is az etetés-ítást és fuvarozást, sőt a sortüzet is, a papság azonban hallgasson, sőt örüljön, hogy jelöltje nevét szabad lesz megmondania választó hiveinek.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vedd fontolóra . . .

Vedd fontolóra,
Hogy minden óra
Mulása int.
A szép időre,
Mit csak dőre,
Rest nem tekint.

Nézd a kis méhet:
A regg ha éled,
Mézet kutat;
Szállni nem áttal,
S jár napon átal
Terhes utat.

Hogyha elkésel
A törekvéssel,
Oh, nagy baj az!
Rózsa nem nőhet,
Vissza nem jöhet
Már a tavasz.

Czélod ha messze,
Erőd növesztve
Tehetsz nagyot:
Csak erősen hidd
Azt, a ki senkit
El nem hagyott.

Ember György.

A fátjol.

I.

A lányok már elhelyezkedtek a nem éppen új, de kényelmes bricska hátsó ülésén, mikor Bárczy Tamás az ámbitus egyik oszlopa mellől hirtelen oda szólott Pápay Nellihez:

— Ha nincs kifogása ellene, hát én leszek a kocsisuk. Gízikét nem kértem, folytatta tovább a hugához beszélve, ugysem fél jól tudom.

Nelli látható örömmel felelte:

— Kérem, kérem, én sem félek, dehogyan is félek. Legalább maga is elkísér és mulattat utközben.

Bárczynak ezuttal nem jutott ideje, hogy erre a beszédre, a melyben több volt a melegség, mint a bók, szokása szerint incselkedve feleljen. A kocsist tüstént leparancsolta, maga pedig egyszeriben ott termett a bakon. Csak suhintott egyet a levegőbe, aztán kigördültek a kapun.

De lám! Még el sem mondtam kegyednek, hogy Pápay Nelli — a ki melleleg legyen megjegyezve pár hóval ezelőtt még Pápay Kornélia nevet irt hosszú, apáczás betűkkel az iskolai gyakorlatok czimlapjára — tulajdonképpen látogatóban volt Bárczyéknál valami két nap óta már s most úgy vitték haza a szomszédos pusztára. — Nelli különben elég gyakran látogatott el Bárczy Gizihez, a kit ugyanabban az iskolában Gizellának hívtak nem ré-

gen. Azt hiszem kegyed is hallott már valamit azokról a gyakori látogatásokról, a miket fiatal lányok a barátnőiknél tesznek s ilyenformán azt is tudja, hogy e barátnőknek bátyjuk, vagy unokabátyjuk is akad néha . . .

Hogy pedig a kocsikázó fiatalokra térjek vissza, meg kell jegyezni: Bárczy Tamás, a ki pedig ügyes úrkocsis hírében állott, feltűnő lassan hajtott mostan. Szinte lépést mentek a lovak, mialatt Tamás hátrafordulva tereferált a lányokkal.

Az idő egyébiránt nem a legszebb volt; valami szeszélyes tavaszi szél fujdogált egész nap, a mely nem egyszer veszélyeztette a Nelli csipkés florentin-kalapját. Gízike praktikusabb volt, kendőt kötött otthon, a mit hiába ajánlott a hiú Nelinek s azért nagyot nevetett, mikor a goromba szél meglóbáztván, majd hogy el nem tépte a fátjolát. Nelli ekkor hamarosan lekapta kalapjáról a a kissé szeszélyes színű, piros fátjolt, a melynek különben éppen semmi hasznát sem vette s ötletszerűen szólott Bárczynak:

— Igazán, maga gondját viselhetné hazáig a fátjolomnak. Ugy-e megteszi?

— Kérem! — felelte Bárczy és kezébe vevén, gondosan hajtogatta össze a pettyes, piros czérnaszövetet, aztán zsebre tette. Lát-szott, jól esett neki, hogy rája bízták. Nem is állhatta meg szó nélkül:

— Azt tartom Nelli, vissza sem adom én magának ezt a fátjolt.

Ugyan, ha olyan igazságos ez a német törvény, hát próbálja meg a kormány önmagán. Adjon kanzelparagrafust a belügyminiszternek, főispánnak, szolgabíró, jegyző stbnek, az ellenzéknek pedig szabad etetést, itatást, fuvart és pártkasszát s összes kegyzereit s akkor, de csak akkor mondhatja a néppárt, hogy a kanzelparagraf igazságos, mert ime ő is magára alkalmazza.

Vagy ami még természetesebb, ne piszkáljon az egyház ügyeibe.

Nincs is különben értelme az egész s-nak. Ha a pap szentséggel, vagy kegyszerrel próbál korteskedni, hamarabb megtudja azt az egyházi főhatóság és sikeresebben elvonja attól, mint a kormány; hogy pedig mit predikáljon a pap és mit ne, azt két ezredévvél ezelőtt szabta meg az, aki ki tisztította Atyjának házát az oda nem való befurakodott elemektől.

P—y.

Püspöki konferencia.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 6.

A hercegprimás budavári palotájában ma délelőtt tanácskozás volt, *Vaszary* Kolos bibornok-hercegprimás elnökléte alatt.

A konferencia aktuális politikai kérdéssel, a *kuriai* biráskodással, a papijogot érintő részével és más egyházi ügyekkel foglalkozott.

A konferencia tagjai 11-kor gyülekeztek és résztvettek a következő főpapok:

Vaszary Kolos, *Császka* György, *Vende* Imre, *Bubics* Zsigmond, *Desseffy* Sándor, báró *Hornig* Károly, *Ivánkócs* János, *Majláth* Gusztáv, *Meszlényi* Gyula, *Rimély* Károly, *Steiner* Fülöp, *Fehér* Ipoly, *Mihályi* Viktor, *Firczák* Gyula, *Szabó* János, *Vályi* János.

Távolmaradásukat kimentették:

Samassa József, *Schlauch* Lőrincz, *Hetyei* Sámuel, *Hidassy* Kornél, *Szmrecsányi* Pál, *Schusster* Konstantin, *Zalka* János, *Pável* Mihály, *Rada* Demeter, *Drohobeczky* Gyula.

A konferenciát az elnöklő *Vaszary* Kolos bibornok imája előzte meg.

A konferencián két irányzat dominált. Az egyik, mely a kuriai biráskodás *paktumos voltát* tekintvén elégnék tartja, ha a primás felszólal a szószékszakaszok ellen. Ezen irányzat szószólói különösen *Császka*, *Desseffy*, *Rimély* püspök. *Majláth* József gróf, *Steiner* és *Horing* püspökök alapos vita provokálását indítványozták.

A püspöki konferencia ma még nem határozott, ezt keddre, a főrendiházi ülés előtti napra halasztják.

Vaszary Kolos hercegprimást a király hétfőn fogadja. Ez a kihallgatás hír szerint kapcsolatos a kuriai biráskodással.

Az autonomia sarkpontja.

Az autonomiai kilenczes-bizottság elaborátumát a sajtóban is, a 27-es bizottság tárgyalásain is éles kritika alá vették, bár ez utóbbi igen nagy többséggel, 21 szavazattal 4 ellen, általánosságban elfogadta. A kath. sajtó egy része azért támadta a tervezetet, hogy az kevés jogkört ölel fel és lemond a magyar katolicizmusnak több lényeges jogáról, névszerint a kath. alapítványokról.

Most már, hogy a tárgyalások során nyilvánosságra jön ez a tervezet, az tűnik ki, hogy ezek a támadások túlzottak s részben alaptalanok voltak. Áll ez névszerint arra a vádra mintha a tervezet lemondana az önkormányzatnak a kath. alapokhoz való jogáról.

A 27-es bizottság tegnapi ülésén tárgyalta a javaslatnak idevonatkozó §-át.

A 9-es bizottság javaslatának 9. szakasza eredetileg így hangzott:

»A katolikus autonomia *magának vindikálja azon jogot*, hogy a katolikus vallás tanulmányi és egyetemi alapok, valamint a katolikus nevelés és oktatásra tett alapítványok kezelése a katolikus gyűlés rendelkezése alá bocsáttassék; addig, míg ezen jogát érvényesítheti, azt kívánja, hogy ezen alapok törzsvagyonának sértetlen fentartása s azok jövedelmének hováfordítására befolyást gyakoroljon s ennek foganatosítása céljából ezen alapok költségvetésének és zárszámadásának megállapítására a jelen szervezet 110—114 szakaszai értelmében befolyjon.«

Itt tehát nincs szó semmiféle lemondásról. A 27-es bizottság keveset változtatott e szövegezésen. A helyett, hogy magának vindikálja, egyszerűen kijelenti, hogy az alapok kezelése az ő joga.

Ime az új szöveg:

»A kath. vallás-, tanulmányi és egyetemi alapok, valamint a katolikus nevelés- és oktatásra tett alapítványok kezelése a katolikus önkormányzatnak joga. Addig is, míg az önkormányzat ezen jogát érvényesítheti, ezen alapok törzsvagyonának sértetlen fentartása és helyes jövedelmeztetése és azok jövedelmének hováfordítására befolyást gyakorol és ennek foganatosítása céljából ezen alapok költségvetésének és zárszámadásainak megállapítására a jelen szervezet . . . §§-ai értelmében befoly.«

Nem kételkedünk benne, hogy ezt a kongresszus is magáévá teszi. De ezzel aztán el is lesz döntve a sorsa. Mert a kormány azt hirdeti, hogy óhajtja és akarja az autonómiát, ha hatáskört szerez magának azt sem bánja, de ahhoz már bajosan járul hozzá, hogy hatalma is legyen; hogy az alapokat is kezelje. No de nemcsak a kormányon áll a dolog.

Vakmerő támadás.

Büntető könyvünk külön említi fel azt az esetet, ha valaki nagy veszedelem, tüzvész, vagy árvíz idején lop és sokkal szigorubbán bünteti az ilyen cselekedetet, sőt a kísérletét is.

Vajjon mi lesz a büntetése *Gúta* község jegyzőjének és néhány liberális község tanácsosának, kik ettől a szerencsétlen községtől iskoláit akarták elcsenni s az állam kezére jatszani.

Megrendülve hoztuk alig pár napja azt a szörnyű pusztulást, azt az irtózatot tüzvész, melyben több emberélet, gyermek, asszony és 500 épület pusztult el a lángokban s *Gúta* községet majdnem koldusbotra juttatta.

Az egész községet derék magyar katolikus nép lakja.

Vasárnap Isten tiszteletre gyűlt a nép, hogy ha egyebe elveszett, legalább amiye van abban találjon vigasztalást, — hitében.

Ez idő alatt történt a legrutabb merénylet. A jegyző és a tanács zsidó tagjai, vasárnap reggel 9 órára, tehát a szent mise idejére rend-

Pápay Nelli egy kis kacérsággal kérdezte: — Ugyan? Aztán miért?

Bárczy hallgatott egy darabig, rövid mérlázás után pedig így folytatta:

— Majd inkább egy fehérét adok egyszer érte. Jó lesz? . . .

A leány érthető zavarában ránézett a nagy, kék szemével és kérő hangon csak ennyit mondott:

— Ej, igazán . . .

Nyilván azt akarta mondani, hogy ne gyötörje mostan ezzel az édes játékkal, mikor más is hallja. Az a más, a kedves arcú Bárczy Gizike pedig mosolyogva, irigyen nézte őket . . .

Akármilyen lassan kocogtak, az utnak hamarosan vége szakadt mégis; beértek a pusztára. Nellivel egy szóra Tamás is, Gizi is bementek ugyan, hanem aztán haza is indultak nyomban. A pusztában jártak még, mikor Bárczynak eszébe jutott valami. Bizonykodva szólott a hugának:

— Látod Gizi, csakugyan nálam maradt a fátyol. Itt feledtem a zsebemben.

Gizi hamiskásan felelt:

— Persze, persze! . . . Most már aztán úgy is kell visszaadnod, a hogy megígérted.

— Gondolod? . . . Hm! . . . Hát majd meglátjuk.

Jóleső mosolygással mondotta ezt Bárczy és gondolataiba merülten meg-megcsapkodta ostorával az újra kihajló fák susogó levelét . . .

II.

Künn a kertben orgonafák nyitak, a legényszoba kályhájában pedig vigan duruzsolt a tűz. Nem is tűz volt az, hanem máglya, vagy ha úgy tetszik talán áldozati oltár inkább, a mely két szív boldogságát készült elhamvasztani.

Bárczy Tamás, a ki ott ült a most kellemetlen melegségű kályha ajtajánál, szomoruan nézte a rendetlen, tarka csomót, a mely ott feküdt az ölében. Sokszinű, illatos levelek, egy-egy hervadt, leprélt virág, apró selyemszallagocskák és — de, hiszen, ha nem is olvasta volna százszor már, amugy is tudja kegyed, mennyi emléke lehet egy legényembernek, a mitől meg kell, vagy legalább meg illik válnia, mielőtt megházasodnék.

Bérczy, a ki szintén ezen az uton volt, bánatos arccal, hosszan nézte a kedves apróságot, hanem aztán nagysokára mégis csak kinyitotta a kályha ajtaját és egyenkint dobta tűzbe a könnyed, tünékeny hangulatok, vidám kalandok egy-egy emlékét. Eddig még csak könnyen ment volna. De a többitől — látszott nehezen tud megválni. S ha még csak az emlékről kellene lemondania! De haj! azon az áldozati oltáron a szívének is el kell hamvadnia!

Hirtelen becsapta a kályhaajtót és szünetet tartott a pusztításban. Oda ment az asztalához és újra végig olvasta az édes anyja levelét. Megint latba vett minden mellette és

ellene szóló érvet, de még mindig nem tudott határozni.

Hogy annak a levélnek sok tekintetben igaza van, belátta maga is. Igaz, hogy az eladósodott birtok atyja halála óta már alig menthet meg a végső veszedelemtől s igaz az is, hogy a dobszó nemcsak az édes anya nyakába zudítana súlyos anyagi gondokat, de kedves, kis Gizikéjének is nehéz napokat szerezne azon kívül, hogy a boldogságtól, a melyre így számot tarthat, megfosztaná . . . Ugyan ki kéri meg egy tönkrejutott, nagyigényű urt lány kezét olyan, a kihez szerető szívvvel hozzá is mehetne?

Hát nem kötelessége-e vajjon e bajokon segíteni? Hát van-e lelke, van-e joga hozzá, hogy azt a célravívó eszközt, a mely szinte önként kínálkozik, csupa önzésből visszautasítsa? . . .

Bizony, ha kevés is az idealizmus ezekben a dolgokban, igazság sok van bennük. Pedig az a levél még egyebekről is emlékezik. . . . Hogy a gyárosnak nincsen armálisa s hogy az apja mesterlegény volt még, arról sem ő, sem a lánya nem tehetnek. Végre is, manap köztisztületben áll mind a kettő s a gyáros is kaphat nemességet ma-holnap. A Bárczyak czimere, amelyre Tamás atyja mindenkor büszkén hivatkozott, igaz: ősrégi és tisztta ugyan, de az idők folyamán el is kopott valamelyest s egy kis aranyozás egyáltalán nem ártana neki.

kivüli gyűlést hívtak, hol azon meglepő indítványt tettek, hogy a község kath. jellegű iskolái adassanak át az államnak, mert most már nem győzik fentartani.

Rut merénylet volt ez s bár *Falkovich* esperes természetesen nem lehetett jelen, mégis az ott volt községi képviselők — egyetlen Judáson kívül — mint egy ember állottak fel s vissza utasították a merényletet.

És most tessék ide figyelni: E képviselők elhatározták, hogy ami az országos gyűlésből az ő felségélyezésükre jutna, azt az iskolára adják, de kath. jellegét nem engedik.

Jusson ez minden olvasónak eszébe, ha a gutaiaik számára fognak kérni s el ne feledjük ez esetet, mint a liberális irány kérelmetlen egyház gyűlésének ékesen szóló jelét.

Sima Ferencz mentelmi ügye.

Sima Ferencz országgyűlési képviselő mentelmi jogát a képviselőház tegnap tudvalevőleg felfüggesztette. *Sima Ferencz* ez ügyből kifolyólag felfolyamodványt intézett az igazságügy-miniszterhez. A felfolyamodványhoz jegyzőkönyvet csatolt. *Sima* a felfolyamodványban arra kéri az igazságügy-minisztert, hogy szüntessék meg ellene az eljárást, ellenben helyezék vizsgálat alá a hatalmával visszaélő bírót. A jegyzőkönyv a szentesi malom ügyére vonatkozik s a malom igazgatósága írta alá. Különös világot vet a *Sima Ferencz* ellen megindult hajszában.

Kálmán Sándor pl. előterjeszti, hogy előre a vizsgálóbíró úgy nyilatkozott, hogy itten a malomnak nem lesz semmi baja, hanem ha vádakat tudunk csinálni (!) *Sima Ferencz* képviselő ellen, (!) hogy az országgyűlésből ki-kerhetik, akkor aztán vele elbánhatnak (!) akkor a malomnak az összes elkobzott iratait, pénztári naplóit visszaadják s ajánlotta, hogy a malmot eresszük csödbe.

Gönczi Sándor előadja, hogy a vizsgálóbíró azt kérdezte tőle, hogy tudna-e valami alapos vádat *Sima* ellen? *Sarkadi Fazekas Mihály* szintén ezt adja elő, neki még azt is mondta a vizsgálóbíró, hogy eresszük csödbe a malmot, mert másképpen a birtokunkat is elvesztjük.

Balánfalvi Kiss Pál könyvvezető előterjeszti, hogy öt többszöri kihallgatáson folytonosan arra nógatta, hogy adjon elő valami vádat *Sima* ellen. Erre én azt mondtam, hogy nincs és nem is lehet semmi vád, erre ő azt válaszolta: »hogyne volna! mikor az összes malomrésze-nyeket elzálogosította.« Én erre előadtam neki, hogy a malomrésze-nyek sohasem voltak elzálogosítva, hanem a szövetkezet tűzmentes szek-

rényébe voltak betéve azért, mivel a részvény-alaptőke is ott szedettet be.

Az igazgatóság határozatilag kimondta, hogy miután egy az igazgatóság által részvényesnek nem ismert, teljesen idegen ember panasza folytán megtartott törvényszéki vizsgálat nem a malom gazdálkodása ellen irányult, hiszen ahhoz egy idegennek semmi köze; hanem az egész támadás Csongrádvármegyében és a képviselőházban uralkodó politikai harcok miatt *Sima Ferencz* országgyűlési képviselő meghurczoltatására volt számítva, aki ellen nekünk, kiknek ezrei fekszenek a malomban, semmi kifogásunk nem volt és nincs ma sem.

Végül csak azt jegyezzük meg, hogy *Sima Ferencz* képviselő nem jelenhetett meg a mentelmi bizottság tegnapi ülésén, s ezzel is indokolja a benyújtott felfolyamodványt.

Az eddigi gazdálkodás a városnál.

— Kölcsönkeresés mindenfelé. —

Nagyvárad városának fejlődése kétségtelenül szorososan össze van kötve a regale váltság megvételével és eladásával.

Mikor a város a l. sz. püspökségtől, a l. sz. káptalantól és az államkincstártól a regale jogot, az ezzel kapcsolatos vendéglő és kocsmaépületeket, hid- és vásárvámokat megvette, egy millió forint kölcsönt vett fel s az összes fenti javadalmak megszerzése után még maradt is ebből a kölcsönből. Természetes, hogy ez csak oly módon sikerülhetett, hogy úgy a püspökség mint a némely törpe epigonoktól oly sokszor kicsinylőleg vett, megsértett káptalan, a város iránti jóindulathoz s ennek boldogulhatását szem előtt tartva, igen mérsékelt összegért adta át a javadalmakat.

Hogy ezek a javadalmak mint érték, eléggé világosan mutatta az az örvendetes dolog, hogy a vámok és épületek nélkül, csupán a regale-jogot 1,800.000 forintért váltotta meg az állam. Tehát a város egy tekintélyes összeghez jutott.

Volt pénz bőven, lehetett gazdálkodni, a nélkül, hogy fájt volna a fejünk, honnan vesz- szük hozzá a pénzt.

És el is ment a java része, mert még ha a honvéd kaszárnyára költött pár száz ezer forintot is kész pénznek vesszük, alig van több az 1,800.000 forintból, mint egy fél millió. A többi »be van fektetve«. Van azonkívül 1 millió forintnál több adósságunk.

Ennek az állapotnak, amelyet épen nem mondhatunk rózsásnak, nem a rossz akarat az oka, hanem az eddigi rendszertelen rossz gazdálkodás.

Az igaz, hogy a közközlöt jó idő óta nem emeltük, de megdrágítottuk az italok árát a városi fogyasztási adóval, amely pedig akár hogy vesszük is, újabb teher emelés. És még ha beütött volna, de hol teljesültek azok a biztató, kecsesítő ígéretek, amiknek a káprázata szavaztatta meg a városatyákkal ezen közvetett adókat? Meg van-e a színház, városház stb. belőle? Igen — tervben, még pedig több példányban.

A honvéd-huszár laktanya építését kölcsönből akarta a város fedezni, azonban, állítólag a pénzügyi viszonyok miatt, nem »igérték« pénzt, csak igen magas kamat mellett.

A Pesti M. Kereskedelmi Bank, amelynél a város máris be van táblázva, kerekén kijelentette, hogy pénz nincs számunkra, a Pesti Hazai Takarékpénztár nem akart ilyen rövid választ adni, hanem olyan feltételt szabott, amilyen mellett előre tudta, hogy Nagyvárad városa nem veheti fel a kölcsönt. Csak 5½ vagy 6% mellett volt hajlandó 50 éves törlesztéses kölcsönt adni.

Azóta sok helyen megpróbálták, állítólag kedvező ígérlet is van már a szükséges kölcsönre, de amint látjuk, ezt az ígérletet nagyon titokban kell tartani s nem igen akar ez az ígérlet átváltozni csengő koronásokká.

A polgármester most is budapesti útjában ilyen csengő koronák özönét kereste, de — mint halljuk — eredmény nélkül.

Hát ha nem is kapunk kölcsönt, más mentő gondolat pattant ki a városházán. Vegye kölcsön a város az általa kezelt különféle alapokat, alapítványokat. Első pillanatra tetszetősnek látszik ez, mivel ha olyan kamatot fizet a város, amilyent most jövedelmeznek az alapok, jutányos lesz a kölcsön, azonban ez nem mehet amortizációval s a kamat fizetés mellett a tőke tartozás fennmarad.

Különben azon fordul meg a kérdés, hogy lehet-e ezen alapokat nem jövedelmező, hasznot nem hajtó objektumokra kölcsön venni?

(—id—)

Nos és ugyan mi kifogása lehet *Bárzy Tamás*nak *Brandt Elza* ellen? Hiszen okos, művelt, házas, hozzá még szép is. Hogy egy kissé büszke, kevés beszédű és hideg... Hát édes Istenem, melyik dúsgazdag lány nem ilyen? Aztán meg, utóvégre nem lehet mindenki olyan tulságosan temperamentumos, mint az a szeleverdi *Pápay Nelli*. Egyébiránt majd felmelegszik *Brandt Elza*, ha egyszer menyecske lesz belőle. Hiszen most is, mintha nem is ő volna, annyira élénk, mikor *Tamást* a közelében érzi.

Körül-belül ezek az érvek sorakoztak egymás mellé a levélben, azzal a hozzáadással még, hogy *Bárzy Tamás* komolv is lehetne már. Beláthatná, hogy sokkal kedvezőbb körülmények között élt eddig, semhogy hamárosan magáról is, másokról is kellőleg tudna gondoskodni, pusztán a saját erejéből. Mert hát *Pápay Nelli*nek is uri nevelése, csintalan vére van csak, de pénze igen kevés lehet s a mi van egymagának sem elég.

Hiszen szép dolog a szerelem, meg az idealizmus, de ha egyszer nem lehet megélni belőle. A lovagok, az ideális ujongók csak a mesékbe illenek s a novellahősök szerepében csak tapasztalatlan, pelyhedző állu gyerkőcök tetszeleghetnek maguknak.

Ez volt a levél befejező része s ez a befejezés hatott...

Jó! Hát nem lesz novellatípus! Az édes anyja a maga sivár realizmusával, amely bi-

zonyára nagy megerőltetésbe került még így papiroson is, csak a javát akarja. Igaza van, a czimert meg kell aranyozni. Meg kell menteni a családot a tisztességes uton úgy, ahogy lehet. Szegény atyja ugyan sirjába is megfordulna, ha hírét venné, hogy így akarják megaranyozni a *Bárzy-czimert*, de hát a jó öreg ur ezt már nem tudja meg szerencsére...

Bárzy Tamás megint odaült a kályha mellé és folytatta a pusztítást. Már alig maradt kezében valami. Mindössze egy-két levél. Azt az egy pár levelet most mind végig olvasta előbb, úgy tette tüzre... Egy arczkép jött aztán. Hosszukás szőke leányarcz mosolygott le róla, egy élet boldogságához elegendő melegséggel és derüvel a szemében. Hogy megkönnyezte ezt a képet *Bárzy!*... Sokáig esőkolta, sokáig siratta, hancem aztán ezt is rárakta a máglyára. Csak a szélére, úgy, hogy alig érte a tűz.

Még csak a fénykép sarka égett, még csak a millióját, valami sablonszerű virágfüzért nyaldosta a láng... *Bárzy*, aki úgy gondolta előbb, hogy végignézi a míg el nem hervad utolsó részecskeje is, azt találta, hogy sokkal fájdalomtabb így, mintha egyszerre válnék meg tőle. Óh, tépjétek le a virágot egyszerre és tiporjátok el, ha van szívetek hozzá, de ne csipkedjétek le egyenként a lány, illatos szirmai...

A tűr csak megöli a szívet, de az apró tűszúrások kegyetlenül meg is kinnözzék előbb. *Bárzy Tamás* is ezt érezte mostan és nem nézhette tovább mint emészti meg a tűz azt a

drága, kis képet. Hogy ne lásson belőle semmit, el akarta takarni a még el nem égetett, értékes apróságokkal. Hadd legyen az a kevés, még visszamaradt emlék a koporsó, a mely a drága halottal együtt száll a földbe.

Mikor éppen tűzbe akart dobni mindent, a mi a kezében volt, még egy igénytelen, összegyűrt ruhadarab ötlött a szemébe, egy vékony, piros pettyes fátyol. Igen, a *Pápay Nelli* régen nála felejtett fátyla...

... Nem kell több, csak egy halavány sugár s az ablakon olvadni kezdenek a jégvirágok. Ez a sugár megjelent mostan s a foszladozó fátyol egyszerre derűt varázsolt a borus arczára...

Nem kell több, csak egy meleg, tavaszi sugár s a rügyek kifakadnak rája. *Bárzyt*, a ki megint a tűzbe nézett mostan, valami ellenállhatatlan vágy fogta el. A láng nyelvek már a kép, a testet nyaldosták mostan és már-már oda értek a hosszukás arczhoz. *Bárzy* ekkor hirtelen kikapta a képet a tűzből.

Az arcz épen maradt még és *Bárzy* ajkához vonta a kormos, füstös képet. Sugárzó arczal vitte az asztalához és körülötte a piros fátyollal a szegény, összeégett képecskét.

Most már nem gondolt sem a czimerrel, a mely aranyozásra vár, sem a novellahősökkel, a kiket kinevet a világ — senkivel, semmivel sem törődött mostan. Hadd jöjjön a mi-nek jönnie kell!...

Hanem aztán, hogy felocsudott egy kissé

Készülődés az aratásra.

Budapest, május 6.

Közeledik az aratás ideje. Alig két hónap választ el bennünket tőle és ezzel együtt öregbedik az az aggodalom, hogy hazánkban az agrárszociális mozgalom legveszedelmesebb tünete: a mezei munkások sztrájkja is oly mérveket fog ölteni, hogy a gazdákat beláthatlan bajba fogja sodorni.

Ez az aggodalom, ugylátszik, a földmivelési minisztert is nyugtalanítja és már most gondoskodik a rezervmuokásokról arra az esetre, ha csakugyan bekövetkezik a sztrájk a mezei munkások között, a mi nemcsak a gazdákra nézve végzetes, hanem egy pár excellence agrárállamban, mint a milyen Magyarország, az egész országra is.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ugyanis már most gondoskodik arról, hogy az aratás idejére a gazdáknak kellő munkaerőt biztosíthasson. A törvényhatóságokhoz intézett leiratában a miniszter felhívja ezeket, hogy írják össze mindazokat a mezei munkásokat, kik *önhibájukon kívül foglalkozás nélkül maradnak*. Együttal azonban értesítendők a munkaadók is, hogy a mennyiben munkáskézre szükségük lenne, e végből a földmivelésügyi minisztériumhoz forduljanak. Minden eshetőséggel számolva, a miniszter az idén is gondoskodik munkástartalékról, melynek nagyságát azonban csak később fogja meghatározni, ha majd az összes adatok beérkeztek.

A földmivelési miniszternek ezt az intézkedését csak helyeselni lehet. Az aratás zavartalan lefolyásának egyik biztosítékául lehet tekinteni, bár nem olyannak, a mely a viszonyokban rejlő és már régóta lappangó bajt egészen orvosolni tudná.

Darányi ugyanis ezt az intézkedést tavaly is megtette, sőt harmadéve is; mindamellett a munkás-agitátorok által fölingerelt és félrevezetett mezei munkások közt a sztrájkmozgalom és hajlam ki-kitört itt-ott. Zavargások, erőszakosságok s részben vérengzések is fordultak elő, a melyeket tehát sem a munkástörvény, sem a miniszter intézkedése nem tudott megakadályozni.

Más, sokkal hathatósabb, sokkal erőteljesebb intézkedésre volna szükség ebben az or-

ábrándozásából, számot adott magának a jövőről, amelyet biztosítva látott immár. Hiszen van akaratereje, van munkás két keze, van érző szive és egy kis megerőltetéssel diplomája is lesz majd. Mindez együtt nagyon is elég ahhoz, hogy megvédelmezhesse a családját is, a czimérét is, a boldogságát is. Pápay Nellinek is van kevéske vagyona s az ő kedvéért majd az igényeit is lejjebb szállítja egy kissé. Oh, sokról lemondunk, sokat megteszünk azért, akit szeretünk! . . . A birtokot — ha nehéz munkába kerül is — meg lehet még menteni. A munka nem szégyen s a czimernél az a fő, hogy szeplőtlen, tiszta legyen, nem kell annak aranyosnak lennie.

A czimert ugyan nem fogja megaranyozni, de az a tiszta szempár, mely arról a füstös, égett képről lemosolyog, derűt hint majd a szivébe, az a puha, bársonyos kéz elosztja majd a homloka redőit — s az a szegény, vidám lélek bearanyozza majd az életét. No és ez az aranyozás is ér valamit . . .

. . . A piros fátyol még ott feküdt az asztalon és hullámosan simulat a megégett, kormos leány — arezkép köre. Es Bárcey azt gondolta magában, hogy most vegre beváltja a régi ígését. E ríktó kis foszlány helyett — a melyet örök emlékül őriz — egy suhogó, finom, fehér fátyolt ad majd cserébe, a mely éppen hozzáillik a Pápay Nelli menyasszonyi koszorújához. . .

Helvey Lajos.

szágban, hogy minden bajnak elejét vegyék. De ez már nem a földmivelési, hanem a belügyminiszter hatáskörébe esik és inkább arra alkalmas, hogy a lelkek forrongását megnyugtassa. Az persze, hogy a szociális nyomor enyhíttessék, hogy minden embernek legalább vasárnap tyuk főjjon a bűgréjében, egyelőre jámbor óhajítás marad. Más, nagyobb, virulóbb korszaknak kell felvonulnia Magyarországon, hogy a roppant gazdasági harc, az éhesek és jóllakottak örökös perpatvara és küzdelme megszűnjék. Gazdasági evolucioink azt a mély s a lelkekben gyökeret vert óhajítást a messze jövőbe tolják ki s csak mint reménysugár fénylik ki a jövő korszakok homályából sötétségéből.

Itt tehát csak egy böles kormányzat jövődől providenciája akadályozhatja meg a bajt. Ez a bölesesség pedig nézetünk szerint csak abban nyilvánulhat, ha a kormány békés és tevékeny szociális politikát inaugurál. Azt már kezdeményezte is a mostani május 1-én megtartott nagymérvű munkás demonstráció alatt és hogy üdvösnek bizonyult, azt az események a legnagyobb mértékben igazolták,

A belügyminiszter utasítsa a főszolgabírókat szolgabírókat, valamint mindazokat a közigazgatási közegeket, a melyek a mezei munkásokkal közvetlen érintkezésben állanak, hogy békés és megnyugtató tendenciákkal bánjanak a munkásnéppel. Hogy korbácscsal, zsandárszuronyyal és a megfélemlítés brutális eszközeivel ne igyekezzenek hatni, mert ez csak az ellenszegülést fokozza, a reakciót nagyobbítja, az elkeseredést növeli, a mivel együtt jár az, hogy növekedik a szocializmus is.

De ez még csak kezdet, csak az első lépés. Várjuk a kormánynak szociális programját, mely a beköszöntésnél ugy is sovány volt.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Május 7. A honvédegylet gyűlése d. e. 10 órakor.

Május 8. Nagyvárad város központi választmányának ülése fél 2 órakor.

Május 8. Nyugdíj bizottsági ülés a városházán, d. u. fél 5 órakor.

Május 9. A Sebes-Körözs társulat közgyűlése d. u. 3. ó.

Május 12. A lövészegylet közgyűlése.

Május 22. A régészeti és történelmi egylet közgyűlése.

* **Keresztjáró hét.** Holnap kezdődnek a keresztjáró napok. Régi szép szokása az egyháznak, hogy a reánk következő három napot imádságba merülve tölti. Bizva isteni alapítója ígéréteben: »Kérjétek és adatik nektek« könyörögve, esdekelve járnak a keresztények egyik templomból a másikba s imáikkal ostromolják az eget.

A »keresztjáró« nevet onnét nyerték e napok, hogy falu helyen — több templom nem lévén — rendszeren a határban álló valamely keresztelhez mennek processióval a jámbor hitek. Ezen ájtatosság eredete az ötödik századba nyulik vissza. 469-ben sz. Mammert, viennei püspök tartotta először. Székvárosát földrengés, tűz, villámesapások, ragadozó vadállatok és más elemi csapások pusztították.

Ezek elhárítására s az Ur kiengesztelésére három napi böjtött és közájtatosságot rendelt — és megszűnt a baj. Példáját másutt is követték, lassanként általánossá vált.

Városunkban e 3 napi ájtatosság a következő sorrendben fog megtartatni:

Hétfőn d. e. 8 órakor a székesegyházban esendes mise, mely után a körmenet a várad-olaszi plébánia templomba indul, hol nagy mise és prédikáció lesz.

Kedden u. a. időben a »Barátok« templomban kezdődik az ájtatosság, honnét körmenetileg a premonstreiek templomába mennek; itt énekes mise és sz. beszéd.

Szerdán u. a. időben A szt.-László templomból indul a processio a kapuczinusokhoz, kiknek templomában végzik az ájtatosság többi részét. (Szónoklat magyarul.)

Rosz idő esetén első nap a barátoknál, 2-ik nap a premonstreieknél, 3-ik nap a kapuczinusoknál tartják az egész ájtatosságot.

* **Az irgalmas rend főnöke.** *Füzy* Szaniszlót, a magyar birodalmi irgalmasrend rendtartományi főnökét rendtársai újból, ezuttal hatodszor választották meg főnöküké. A választás egyhangú volt. — *Füzy* Szaniszló most már ötven esztendeje áll a keresztény humanizmus szolgálatában s különösen mint rendtartományi főnök szerzett magának elévülhetetlen érdemeket. Ezekért a király őt a Ferencz József- és vaszkorona-renddel tüntette ki.

* **Ministeri biztos a keresk. iskolában.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter, a kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg már kibocsátotta rendeletét, amelyben a felső kereskedelmi iskolákhoz az 1899. évi érettségi vizsgálatok vezetésével megbízott ministeri biztosok neveit közli. E szeriut a nagyvárad felső kereskedelmi iskolánál a érettségi vizsgálatokat ez évben *Lengyel* Sándor budapesti felső kereskedelmi iskolai igazgató vezeti.

* **Az angol királynő 80 éves.** Viktoria angol királynő május 24-én lesz 80 éves. Ezt a napot Londonban nagy fényvel készülnek megülni. Windsdorban ünnepi körmenetet tartanak, melyben London legelőkelőbb lakossága diszruhában fog részt venni. Este a windsdori kastély színházában diszladás lesz s Lohengrin kerül színre, Viktória királyné Cherbourgól ma indult el Anglia felé.

* **Elhunyt földbirtokos.** A biharmgyei előkelő körök egyik jeles kedvelt tagja: Markovits Kálmán földbirtokos, mint őszinte részvétellel vesszük a gyászhiert, tegnap Árpádon birtokán meghalt. Egyike volt az elhunyt a biharmgyei dzsentrik legagilisabb alakjának; élénk részt vett a politikában s a megye összes társadalmi mozgalmában. Több cikluson át a tenkei kerületet képviselte az országgyűlésen s legutóbb is csak lappangó betegsége miatt lépett vissza a mandátumtól. Háza híres volt a magyar vendégszeretetről s évenként nagy vadászatokat rendezett, melyen a megye sőt a főváros számos előkelősége vett részt. Halála több előkelő családot sujt fájdalmasan s megszerzte mély részvétet kelt. Az elhunytat Nagyváradra szállítják s itt temetik el hétfőn az olasz nagytemetőben levő családi kápolna sírboltjába. Béke poraira!

* **Elhalasztott ülés.** Nagyvárad város pénzügyi és gazdasági szakbizottságának tegnapi hirdetett ülését május hó 9-re halasztották el.

* **Kötelességét teljesítő katona.** *Tirencsek* közkatona, aki a minap Mária Terézia főhercegnő kertjében *Rericha* kertészt agyonlötte, nem kap semmi büntetést tettéért, mivel kötelességét teljesítette, sőt tudatták vele, hogy napi-parancsban megdicsérik.

* **Esküvő.** *Pfalcz* Kálmán fiatal gyógyszerész, *Zajnay* János nagyvárad kanonok rokona a napokban tartotta esküvőjét bájos arájával *Mihálovits* Valéria kisasszonnyal Alpáron.

* **Öngyilkos lámpagyújtó.** *Gara* Dániel gázgyári lámpagyújtogató a szénapadláson felakasztotta magát. Tegnap reggel lelték meg — de már halva és meg meredve, a mi bizonyítja, hogy hosszabb ideig fűghetett ottan. Az öngyilkosság okáról mit sem tudnak. Az öngyilkos nőtlen ember volt.

* **Az oroszországi naptárreform.** Szent-Pétervárról jelentik, hogy a naptárreform módzatainak megbeszélésére kiküldött bizottság közvetlenül a husvétii ünnepek után megkezdte működését. Irányadó körökben az a szándékuk, hogy az idő átszámítása által egyenlítették ki az orosz naptár s Nyugat-Európa naptára között fennálló differencia, mely tudvalevőleg mintegy 12 napot tesz ki.

* **Megint hamis borok.** Nagyváradról, mint annak idején irtuk, mintegy 200 félliteres üveg bort vett a rendőrség részint bormérésből, részint szatócsoktól, mint a gyanánt, mivel az a gyanu merült fel, hogy az illetők által forgalomba hozott borok hamisak. A bor mintákat vegyvizsgálat végett felküldték a budapesti országos állandó borellenőrző bizottsághoz. A vizsgálat azonban igen lassan megy, mivel az egész országból felküldött borminták özönének vegyelemzése sok időt vesz igénybe. Nagyváradra a napokban érkezett vissza a harmadik csoport. Négy kimérőnek, illetve kereskedőnek a borára mondta ki az országos bizottság, hogy az általuk drága pénzért eladott bor hamis. Ez a négy a következő: Weisz József (Kolozsvári-utca), Moskovits Emánuel (Nagy-Piacz-tér), Huszár és Társa (Kolozsvári-utca) és Pintye Demeterné (Gilyányi-sor). Még van elég borminta Nagyváradról Budapesten.

* **A huszárok története.** Ő Felségének kedvenc eszméje, hogy a párisi világkiállításán küön szobában a magyar huszárság története is megörökíttessék, a megvalósulás stádiumában van. Ugyanis Thallóczy Lajos udvari tanácsos, történetíró, ki a magyar huszárság története anyagának megszerzésével bízott meg, hosszabb ideig gyűjtötte a magyar huszárságra vonatkozólag az adatokat, s néhány hétre terjedő tanulmányutja alatt volt Drezdában, Londonban, Berlinben, Hágában, Brüsszelben, Amsterdamban, Kölnben s már nagyrésztben megszerezte az erre vonatkozó adatokat.

* **Az árapasztó csatorna építése.** Nagyvárad városa, a hadapród iskola létesítése folytán kötelezve van a Pecze és Aduna patak szabályozására egy árapasztó csatorna kiépítése által. A tervezett csatorna veszélylyel fenyegetné a káptalani uradalom birtokát, mert a vizek az uradalomnak a földjeire zudítanának, s a város éppenséggel nem akar arról tudni, hogy a veszély elhárítása céljából a város határán túl is hozzájáruljon a költségekhez. Az ideiglenes engedély kinyerése ellen a káptalan felebezt. S mint értesülünk a felterjesztett tervek és munkálatok pótlását rendelte el a miniszter s az ideiglenes engedély kiadását megtagadta.

* **Dr. Robitsek Ferencz nagymarosi plébános harmadik zarándoklata Lourdesba.** E híres kegyhelyre az idén egy nagyobb számú résztvevőből álló zarándoklat indul dr. Robitsek Ferencz esperes plébános lelki vezérlete alatt. A hálókocsival ellátott különvonat augusztus hó 21-én indul Budapestről, Kanizsa—Pragerhof—Marburg—Franzensfeste—Alán át Milánóig, ahol a társaság megpihen. Innen Génun és a Riviera mentén Marseille-ig folytatja útját, mely második pihenő állomásnak van kiszemelve. Egy napi pihenés után egész Lourdesig utazik a társaság, hová augusztus 26-án reggel érkezik meg. Négy napi időzés után történik a visszautazás szintén külön vonattal Nizzaig s innét 1 napi tartózkodás után Génunig, honnan ismét 1 napi tartózkodás után Milánó—Verona—Franzensfeste át a társaság szeptember 5-én hazaér. Különös kedvezménykép a visszautazáskor a francia határtól kezdve az együtt utazás kötelezettsége megszűnik s mindenkinek jogában áll a társaságtól elválva, függetlenül tenni meg hazatérő útját. Az egész utazás kizárólag vasúton történik. Résztvételi árak: I. oszt. 220 frt, II. oszt. 170 frt, III. oszt. 100 frt 8 napi teljes szálloda ellátással. Részletes programok kap-

hatók Msgr dr. Robitsek Ferencz esp. plébánosnál: Nagymaroson (Hont-megye), ki a jelentkezéseket már most elfogadja.

* **E. M. K. E. gyufák.** Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület megengedte a temesvári első gyufagyár részvénytársaságnak, hogy E. M. K. E. gyufa elnevezés alatt bocsáthassa forgalomba gyártmányait. Ezért az engedélyért, az elért tiszta jövedelem 5%-át az egyesület javára adja. Az E. M. K. E. átiratban megkereste Nagyvárad városát, hogy az említett gyufák forgalmát támogassa, tekintettel a hazafias célra, annál inkább mivel a temesvári gyár a gyufák készítéséhez teljesen hazai nyers anyagot használ.

* **A Mátyás szobor leleplezése.** Nagy ünnepségre készült Kolozsvár városa, ez évben akarták leleplezni *Mátyás király* lovasszobrát, azonban az ünnepély a jövő évre marad, mivel *Fadrusz* szobrász nem készülhet el a monumentális szoborral es évben.

* **A nagyváradai színház építése 33 év előtt.** A nagyváradai állandószínház aligha nem közelebb állott a felépítéshez 33 évvel ezelőtt, mint ma, mert akkor még nem volt se olasz, se újváros, se Fellner és Helmer cég, se regále kötvények, de volt színházak akaró Nagyvárad. Az idővel növekedtek az akadályok is, legalább ezt bizonyítja a *Vasárnapi Ujság* egy 1866. évi száma, melynek április 29-iki *Mi Ujság?* című rovatában a következők foglaltatnak:

A nagyváradai állandó színház építését, mint írják, már e napokban megkezdik. A közönség rendkívüli lelkesedéssel karolja fel az ügyet és a folyó évi szeptemberben megnyitandó idejére már is több páholyt és zártszéket rendelt meg. A vállalkozó Corsen Lajos; a tervet Niehmann Károly városi mérnök készítette a legújabb svájci stílusban, a gépezetet pedig Valentin Tamás állítandja elő, ugyanaz a ki már a debreczeni színháznál is jelét adta szakértő ismereteinek. A színház a Széchenyi-tér melletti üres telken fog építtetni mintegy 2000—2500 néző számára, 40 páholylyal, 240 támlásszékekkel, 500 emberre való földszinttel, 100 emeleti zártszékekkel, 200 emeleti állóhellyel és 1000 személyt magában fogadható karzattal.

* **Az esküdtszéki bíráskodás előjele.** Az 1900. évben a nagyobb bűnügyek elbírálására életbelépő esküdbíróságok felállíthatása végett Nagyvárad városa összeíratta azokat, kik az esküdtek közé a törvény értelmében felvehetők. Nagyváradon mintegy 3200 polgárt irtak össze. A miniszter most felhívja a várost, hogy a további intézkedések keresztülvitelére tegye meg a szükséges lépéseket. A legközelebbi törvényhatósági közgyűlés hat tagu bizottságot választ, s ez a bizottság fogja összeállítani az évi lajstromot s intézkedik a felszólamlások ügyében.

* **Az emberiség jótévőjének** nevezhető az a hirneves csusz és köszvény elleni kenőcs, mely e kinos betegségek biztos gyógyszerének bizonyult. Városunk polgárai közül is sokan használták már és néhány napi használat után gyógyulást értek el e csodakenőccsel, mely kizárólag kapható 1 frtért Zoltán Béla udvari szállító gyógyszerárában Budapesten.

A HÉTRŐL.

(Az elrontott május elseje.)

Munkásvezér (a borfiuhoz): Jönnek-e már Pisti?

Borfiu: Nem jön senki, nagyságos ur.

Munkásvezér: A keserű csillagát annak a Széllnek... csak eltöltötte volna a tüntetést... majd lett volna tüntetés.

(Czoki.)

Egyszer volt Budán kutyavásár. *Olay* azt akarja, hogy a parlamentben többször is legyen.

(Kinos kérdés.)

— Mi lesz a miniszterből, ha egy hivatalnokát elbocsátja?

— *Menezster.*

(A kávé bosszúja.)

Kávé (a pinczéhez): Mit fogyasztott el eddig az a fiatal párocska ott a sötét szögletben?

Pinczér: Egész délután mindössze két csésze kávé.

Kávé: Többet nem?! Gyujtson meg azonnal egy gázlángot ott a szögletben.

(Mértani órán.)

Tanár: No Blau, hogy hívják a *metszöt* másképpen!

Blau (örömtől sugárzó arczezal): *Sakter!*

Kakas Márton.

Felfedezett pénzhamisítók.

Sályi községben két ember meg nem engedett uton akart vagyonhoz jutni. Pénzt hamisítottak, ami már *Sályiban* nem első eset. Pár hónapja, hogy a nagyváradai rendőrség felhívására a gyapjui csendőrség felfedezett egy pénzhamisító bandát, mely nem működött elég óvatossággal, de már akkor elárasztották a nagyváradai hetivásárt a hamis koronásokkal. Az ilyen dologban a legcsekélyebb siker is csábít a földhözragadt szegény nép között.

A mult hét elején *Serester* Sándor gyapjui csendőrség kezébe pár hamis koronás jutott, melyről a feladó azt állította, hogy azok *Sályi* községből valók.

Ezen feljelentés nyomán megindult az erélyes csendőri nyomozat s az eredményre is vezetett. A tettesek *Sályi* községből kerültek ki s ma már kézre kerültek mindannyian.

Néhány hete *Barnó* László, a ki Budapesten a Ganz gyárban gyári munkás, *Sályiba* jött *Barnó* Péter odavaló lakos gazdaember unokatestvérehez látogatába. Itt kötött ismeretséget egy *Szurle* Tógyer nevű rovott multu egyénnel, aki a meggazdagodásról beszélt neki s az elfogott pénzhamisítók példáját idézte fel, csakhogy óvatosan kell ám a dologgal bánni, oktatta *Barnót*.

Barnó László hajtott a csábító beszédére és együttesen elhatározták, hogy meg fognak gazdagodni, még pedig pénzcsinálás folytán. A gépgyári munkás elbeszélte *Szurle*nek, hogy ő Budapesten a gépgyárban látta már és tudja is, hogy miként öntenek az ércből mindenféle alakokat és azt hiszi, hogy pénzt is lehetne azon a módon önteni. *Barnó* utasítása szerint *Szurle* beszerezte a pénzhamisításhoz szükséges eszközöket.

A vizsgálat folytán ezen eszközök mind a csendőrség kezébe került. Meglehetősen egyszerű készülékkel ment a pénzcsinálás. Két fogantyúval ellátott ólomdarabba belekalapálták a hamisítandó ércpénzek mindkét oldalát az eredetivel, azután a két ólomdarabokat összeillesztették és az olvasztott cinket beleöntötték egy kis nyíláson.

A hamisítványok meglehetősen sikerültek. Gyártottak ilyenformán 10, 20 filléreseket és koronásokat. A mult hét szombatján a csendőrség házkutatást tartott a tetteseknél, de csak mintegy 4 forint 70 kr összegű hamisítványt találtak náluk, minek az a magyarázatja, hogy *Szurle* az előző napon, pénteken bent volt a hetivásáron s bízhatólag tuladott egy nagy csomó készítményen.

Az öreg Bagi.*

A nagy alföldön még ma sem veszett nyoma az öreg Bagi uram emlékezetének.

Pedig nem volt sem tudós, sem író, sem politikus, hanem egyszerű gazda ember. A ki ott lakott apja egyszerű földműves házában, de a ki egyszer Szögödében megvett a licitáczió egy gulyát s azt azon menten ki is fizette a csizmaszárából előhuzott két zsebkendőjéből.

Híres is volt Bagi Gerő uram tanyája messze földön, pedig Bagi uram maradt mindig a régi, egyszerű gazda ember, éppen olyan mint apja ura volt, a kitől nemcsak földet, de józan életet, becsületességet és takarékoságot is örökölt.

Nem is gondolt másra, csakhogy növekvő fia is olyan legyen, mint ő la. Egyszerű, becsületes gazda ember.

Hanem hát ember tervez, Isten végez.

* A híres szentesi aranyparasztról, — kinek uokái itt laknak városunkban, — közli a magyar Földművelő legújabb száma ezt a jóízű apróságot.

Az a fiu tanulni szeretett. Mohó étvágygyal szedte magába a tudományt már otthon, a falusi iskolában is.

Az öreg tanító lelkére beszélt Bagi uramnak. Bagi uram eleinte hallgatni sem akart az öreg mesterre.

— Eh, mondogatta, van a világon elég uri puja, hadd maradjon a tudomány azoknak.

De az öreg mester nem tágitott. Szerencse, hogy Baginé asszonyom is a mester pártján volt. Így aztán szép szerével körül vették Bagi uramat. A fiut városba vitték tanulni.

Bagi uram megmondotta azonban, hogy ő ugyan mindent áldozni fog a fiu tanulására, de aztán esitt! Az ősi birtok ugyan meg se mozduljon, különben még a sírjából is feljár. Meg is csinálta rögvést a testamentumát, annak rendje és módja szerint gondoskodván, hogy akarata szentül teljesedjék.

* * *

És a fiatal Bagiból ember lett ám. Az öreg mesternek igazsága volt! Hires prókátor ember vált a fiuból, akinek nem volt szüksége arra, hogy az apja-ura birtokát eméssze. De azért az öregnek mégis fájt valami. Ugy szerette volna, ha utódot hagyna maga után. Nem tudóst, nem híres embert, hanem olyat mint ő. A ki szereti a falut, a földet, a jószágot. A ki az ősi tanyán maga is megköszöli a gazda életét, hej, mert csak ez az élet, az igazi élet, mondogatta. És ilyenkor úgy elérzékenyedett az öreg, mint a gyermek.

* * *

A Bagi uram házában szokatlan öröm van. Levél érkezett a »fiutól.« De milyen levél? Tele örömmel, reménnyel és vigasztalással. A fiatal Bagi házat meglátogatta a golya madár és hozott egy egészséges, szemre való fiut.

Mikor az öreg Bagi erről értesült, megcsillant a szemében a könnyü. A tiszta örömmel könnyüje volt ez. Mintha egyszerre megifjodott volna az az öreg ember. Mint valami jós, úgy szólalt meg remegő ajka.

— Ez lesz a ti gazdátok, szólott a falu gyermekeihez.

Aztán behívatta a legöregebbik béres-gazdát. Leültette, borral kínálta. Hogy megeredt az öreg nyelve! Mert most már nyugodtan hal meg. Ebből a fiuból gazdálkodó lesz Mindegy, ha könyvekből fogja is tanulni a gazdálkodást, de gazda ember lesz. A testamentumot elő is szedte az almárium fiókjából és megváltoztatta. Mert most már van oka erre. És álmában ott látta az öreg az ő unokáját a tanyán a munkások közt. Hogy beszél, hogy adja a tanácsokat!

* * *

Az öreg Bagi keresztelőre készül. Hej nagy dolog ez! Urak közzé kell mennie; de már mindegy. Hiszen alig várja, hogy megláthassa azt az apró jószágot. Baginé asszonyom hiába kéri, hogy cseréljék ki az ünneplőt ujjal, módosabban. Bagi uram szörnyü haragra gerjedt.

— Én holtig az maradok, a ki apám-ura volt, egyszerű földes gazda. Ha szégyel a fiu, akkor maradjon magának.

A holdog percz megérkezett. Bagi uram karjai közé vette kis unokáját és megcsókolta. Édesen, igazán, mint csak az igaz lélek szokta.

Este volt. Az öreg itt is, mint egész életben korán nyugvóra készült. Ott várta már a selyempaplanos ágy.

— Jó, jó, mondta az öreg, csak hagyjatok magamra.

Ugy történt. Akkoron pedig fogta magát az öreg Bagi, leterítette subáját a parkettes padlóra és aludt boldogan, mint egy király.

Később benyitottak az öreg szobájába és meghatva látták, hogy az öreg hű maradt egyszerű életéhez.

Másnap kocsiába akarták ültetni. Az édes fia tulajdon kocsiába.

— No bizony, szólott az öreg, majd én becsukatom magam abba a kerekcs hidlásba.

— Hja, az öreg csak az ő »Sárgájá«-nak hátán érezte magát jól. Okos ló volt az nagyon.

Beszélik, hogy az öreg felkúporodott a hátára, behuzta magát a subájába, ott szépen elszenderült s a Sárga hűségesen elvitte őt arra a tanyára, a melyikre éppes menni akart. Ott persze minden lélek aludt. A Sárga megállott jámborul az istálló ajtaja előtt és ott állott csendesen, míg a házi népesség kászolódni kezdett. Mikor aztán valamelyik észrevette, hogy ott alszik az öreg a Sárga hátán,

lármát csapott, mire az öreg felnyitotta szemét s dörmögve mondá:

— Ni bizony, majd hogy el nem aludtam. Hát ilyen volt az öreg Bagi uram élete!

EGYESÜLETEK.

A lövész-egylet közgyűlése. A nagyváradi polgári lövészegylet 1899 évi május hó 14-én d. u. 5 órakor a Sportpavillon nagyterében *rendes évi közgyűlést* tart.

Tárgysorozat:

1. A választmány jelentése az elmúlt év nevezetesebb mozzanatáról s előterjesztés az alapszabály 5-ik §-ának módosítására. 2. A kertfelügyelőség működéséről szóló jelentés. 3. Az egyleti és a kertfelügyelőségi pénztár zárszámadásai. 4. Ezek átvizsgálását igazoló számvizsgáló bizottság jelentése. 5. A választmány javaslata a felmentvények megadására. 6. Lemondás által megüresedett számvizsgálói tisztség betöltése. 7. Oly indítványok feletti határozat, melyek tárgyai f. évi május hó 10-ik napjáig a helyettes főlövész-mester urnál irásban beadva lettek. Kelt Nagyváradon, a polgári lövészegylet választmányának 1899 évi ápril hó 29-én tartott üléséből. *Janky* József helyettes főlövész-mester.

Jóváhagyott alapszabályok. A nagyváradi l. sz. *káptalani uradalmi tisztek nyugdíj-egyesületének* alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta, azonban kiköti, hogy a nyugdíj-egyesület magánjellegű lévén, senki nem kötelezhető arra, hogy az egyesület tagja legyen.

A nagyváradi gyorsíró egyesület ma, vasárnap délután 2 órakor a Pável-utcza polgári leányiskolában levő *rendes helyiségében választmányi ülést* tart, amelyre a választmány tagjait ezennel meghívjuk. Dr. *Adorján* Emil elnök, *Magyary* Jenő jegyző.

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság ülése.

A Szigligeti Társaság tegnap délután 5 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében választmányi ülést tartott *Rádl* Ödön elnökle alatt. Jelen voltak: *Imrik* Péter dr. alelnök, *Bodor* Károly dr. főtitkár, *Potássy* János dr., *Adorján* Ármin dr. titkár, *Berkovits* Ferencz dr., *Winkler* Lajos.

Felolvassák *Bulyovszky* József dr. polgármester átiratát a *Szacsavay*-szobor alapnak a társaság hozzájárulásával való gyarapítása iránt. A választmány egy bizottságot küld ki, mely érintkezésbe fog lépni a zenekedvelők egyesületével, hogy egy hangversenyyel egybekötött felolvasást tartson október hónapban. A bizottság tagjai *Rádl* Ödön, dr. *Bodor* Károly, *Gyémánt* Jenő dr. és *Adorján* Ármin dr.

Láng József bejelentette pénztárnoki állásáról való lemondását. A választmány az elnököt bizza meg a további intézkedések megtételével.

Felolvassák *Szell* Kálmánnak, mint az Arany-egylet elnökének átiratát, hogy a társaság az egylet választmányába tagot nevezzen meg s erre *Berkovits* Ferencz drt választják meg.

A Petőfi-ünnepélyre, — melyre nézve a társaság már egyizben határozott, — meghatározzák a programpontokat. E szerint az ünnepély *ideje június 25.* Az ünnepély első pontja egy Petőfit dicsőítő óda, melynek megírására és előadására *Endrődi* Sándor fog felkértni. A második pont az ünnepi beszéd Petőfi irodalmi működéséről, tartja *Imrik* Péter dr. alelnök, harmadik pontot pedig *Hegyesi* Márton tölti be, ki Petőfi halálát történeti adatok nyomán mondja el.

A társaság felkéri továbbá a szintársulatot,

hogy az ünnepély napján egy hazafias tárgyú diszelőadást tartson.

A társaság még rendes tagjaiul választja *Perjéssy* Mihály dr. kir. ügyészt és *Bátori* Ferencz polg. iskolai tanárt.

Igazságszolgáltatás.

Halálos incselkedés. Süveges Gábor kocsisember, mikor a télen meglátogatta Gután lakó felesége, elment a Spalt-félevendéglőbe az asszonyval. Csendesen ültek az asztalnál s egyszerre előszedett az asszony a kosarából valami elemőzsiát, a minek jó étvágygyal látta neki. Ép ekkor jött be a korcsmába Süveges ismerőse, Pobrányi György napszámos és kötölőzködni kezdett a házaspárral, a mely a jó féle otthon sült disznópecsenyéből eszegetett.

— De urasan vagytok! vette fel a szót Pobrányi.

Süvegesek közömbösen feleltek, a mire az tovább incselkedett.

— Ma pecsenyéd van, Gábor, — tegnap a csontja is jó lett volna, ugy-e?

Igy ment ez tovább s végre is a vendéglős kidobta üzletéből a kötekedő embert, a kit a dolog szörnyen dühbe hozott. Elhatározta, hogy Süvegesen áll bosszút s rálesett az utcán. Mikor a boldogtalan emben később kilépett a korcsma ajtaján, Pobrányi késsel rontott rá és hason szurta. Röviddel rá meghalt Süveges hasártyagyulladásban. A törvényszék ma. halált okozott súlyos testi sértés miatt (406. §.) vonta felelősségre Tóth királyi tábla bíró elnöklésével Pobrányit, kinek védőjéül a bíróság hivatalból dr. Mózes László ügyvédet rendelte ki. Miután a megidézett tanukat kihallgatták, a bíróság Pobrányi Györgyöt öt évi fegyházzal sújtotta. Kötelezték ezenfelül arra is, hogy Süveges özvegyének 2000 forintot fizessen kárpótlásul. A szegény asszony persze ebből a summából sohasem fog csak egy krajczárt is látni, mert a vádlottnak semmi vagyona sincsen.

Csalással vádolt gyárosok. *Sulkó* Ferencz furógyárába, mely eredetileg az övé volt, társul vette *Winternitz* Adolf Gábor kereskedőt. Amint szövetkeztek s az előbbinek kellemetlenségei voltak a hitelezőivel, a két kompanista álszerződéssel csinált, mintha *Sulkó* már csak üzletvezető lenne. *Winternitz* a társának, a kinek csak a hitelezőit akarták kijátszani, titokban írást adott arról, hogy a szerződés csupán a hitelezőknek szól, de valójába köztük minden a réginek maradt. Így aztán vigan folytatták tovább az üzletet, míg egyszer ők maguk is összekülömböztek s *Winternitz*, kezében az álszerződéssel ast a stiklit követte el, hogy a kompanista szűrét kitette s magát tette meg a gyár fejének. *Sulkó* persze feljelentette csalás miatt, de feljelentést tett csalás miatt mindketőjük ellen is a *Balog* József és társa cég, melynek a gyár első tulajdonosa 548 frttal tartozott s a mely azzal, hogy *Winternitz* kidobta *Sulkó*t a cégéből, hoppon maradt. A büntető bíróság a kettős panasz nyomán tartott vizsgálat után, ugy *Sulkó*t, mint *Winternitz*et csalás büntette címén vád alá helyezte. Miután a kuria is helybenhagyta ezt a határozatot, a törvényszék e hó 15-ére tüzte ki a két gyáros ellen az érdekes bűnpürben a végtárgyalást, melyen dr. *Fekete* Gyula bíró fog elnökölni.

S P O R T.

A kerékpárosok megrendszabályozása.

A kerékpározás mindjobban terjed s nemcsak szórakozás és testedzés céljából, hanem gyakorlati szempontból is hasznát veszik a kerékpározásnak. Természetesen fordul elő itt-ott kellemetlenség, vigyázatlanságból baleset. Pár év előtt a sétaterekre tették át a szállásukat a biciklisták s végre is a főkapitány azzal mentette meg a sétálókat a könnyen bekövetkező szerencsétlenségtől, hogy egyszerűen eltiltotta a sétaterekről a biciklistákat.

Most tovább ment a főkapitány s szabály-

rendeletben írja körül a biciklistáknak, mihez tartásuk magukat. A rég óta szükségessé vált szabályzat a következő:

Szabályrendelet a kerékpározásról.

1. §. A kerékpár különböző alakjában és szerkezetében könnyű járműnek tekintetvén, a személyszállító kocsik közlekedésére előírt helyi szabályok a kerékpárra is alkalmazandók.

2. §. Kerékpárral a város belterületén csak mérsékelt, — a személyszállító járművek részére előírt — sebességgel szabad haladni.

3. §. Kerékpárral csakis a kocsitakon szabad közlekedni, *gyalogközlekedésre kijelölt helyeken, mindennemű járdákon tilos a kerékpározás.*

4. §. Minden kerékpár fékezéssel és legalább 30 méter távolságra hallható csengővel, valamint jelzőlámpával látandó el. A lámpa szürkületkor meggyújtandó, világító anyagul gyertya, olaj vagy kisebb fokú villamfény használható. A lámpa üvege színes is lehet.

5. Minden kerékpáros köteles gépét kellő elővigyázattal kezelni és vezetni. A város belterületén tulságos gyorsasággal, vagyis a könnyű személyszállító járművek rendes sebességénél gyorsabban haladni, versenyt futni, közlekedési eszközöket, embereket, állatokat, körül kerülni s általában a város belterületén olyasmint elkövetni a mi a személy és vagyonbiztonságot veszélyeztetné, a közlekedést akadályozná, vagy az állatokat megriaszthatná, szigorúan tiltva van.

6. §. Útca keresztezéseknél, kapukon ki vagy behajtásnál, fordulónál, egyáltalán ott, a hol a gyalog vagy a kocsik közlekedése a rendesen fokozottabb mérvű, csakis lassan, illetve lépésben szabad haladni, sőt ily helyeken a rendőr felszólítására a kerékpáros köteles gépéről leszállni s gépét kézzel vezetni mindaddig, míg az uttest szabaddá nem lesz.

7. §. A haladás irányában álló vagy járó közönség a kerékpározó által hangos csengéssel már jó előre figyelmeztetendő, utca keresztezéseknél az óvjelzés mindig megadandó.

8. §. A kerékpáros géppel, — hacsak helyi akadályok nincsenek — mindig az uttest baloldalán tartozik haladni, az ellenkező oldalra, — a mennyiben ott kíván megállani — mindaddig nem fordulhat, míg céljához közel nem ért.

9. §. Kocsik, lovak stb. megelőzése jobbra, gyorsított sebességgel történjék. Az előhaladó jármű az adott figyelmeztető jelre annyira köteles balra kitérni, hogy a kerékpáros veszély nélkül elmeheszen mellette. Hidakon, valamint ott, a hol a közlekedés igen élénk, az előrehajtás tiltva van.

10. §. Ha a kerékpáros észreveszi, hogy állatok a kerékpár láttára megbokrosodnak, vagy ha egyébként is a kerékpárral való előre haladás a járó-kelők testi biztonságát veszélyeztetné, tartozik gépéről leszállani.

11. §. Zárt sorokban menetelő katonaságnak, temetési meneteknek, nyilvános felvonulásoknak, postafogatoknak, a kivonuló tűzoltóságoknak, valamint az uttestek locsolását végező járműveknek, úgy az előre haladó, mint a szembejövő kerékpáros géppel kitérni köteles.

12. §. Több kerékpárral egymás mellett haladni csak ott szabad, ahol ezt a közlekedési viszonyok megengedik. Ha az uttest keskeny, a kitérés és megelőzés egyenként történhet.

13. §. Az utcákon és köztereken a mutatványok sorába tartozó kerékpározás tiltva van.

14. §. Tilos a kerékpárokhoz ebeket kötni, azokkal futtatni, tilos kutyákat a kerékpározókra uszítani, a kerékpáros után futó ebet a tulajdonos visszahívni köteles.

15. §. A kerékpárosok míg egyfelől ezen helyhatósági intézkedéseket szigorúan betartani kötelesek, másrészt azonban akár kedvtelésből, akár gyakorlati célokból üzemeltetett kerékpározásoknál hatósági oltalom és védelemben részesítettnek.

16. §. A rendőrközeg felszólításának s rendelkezéseinek a kerékpározók engedelmeskedni tartoznak, így kötelesek a rendőri őrszemnek kézintésére azonnal megállni és magukat igazolni. Mindazok, kik magukat kellőképp igazolni nem tudják, vagy nem akarják, tartoznak öngigazolásuk végett a rendőrt a rendőrkapitányi hivatalhoz követni.

17. §. Kerékpárversenyek tömeges felvonulása a kerékpározóknak csupán erre alkalmas helyen és időben, az illetékes rendőrhatalóság előzetes engedélyével és az előírt módozatok szigorú betartásával rendezhetők.

18. §. Jelen szabályrendelet ellen vétők kihágást követnek el s amennyiben cselekményük vagy mulasztásuk a magyar büntetőtörvénykönyv vagy az 1890. évi 1-ső t.-cikk valamelyik szakaszába nem ütközik, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 8 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Nagyvárad, 1899 május hó 1-én.

Ifj. Rimler Károly,
rendőrfőkapitány.

Kerékpár verseny Nagyváradon. A tegnapi zord, esős idő daczára a N. K. E. ma délután megtartja 50 kmes távversenyét. Célbíró a kerékpáros körökben jól ismert *Jüngling J. József*. Indító *Cziller Imre* és *Held József*. A 25 kmes fordulónál ellenőrök *Beck József* és *Kappel Mihály*. Sport körökben élénk érdeklődéssel várják a verseny eredményét, mert ez mutatja meg, hogy milyen versenyzői vannak a vidéken jó nevet viselő kerékpár egyetnek. A verseny kezdete délután 2 órakor, érkezés $\frac{3}{4}$ után s az utolsó beérkező beárta után bevonulás a Sport-térré, hol a Lövész egyet is tart ünnepélyt.

Lövészverseny. A nagyvárad *Polgári Lövész-Egylet* 1899 évi május hó 7-én, vasárnap délután megüvítő nagy lövészetet tart egybekötve *király-lövészet és teke-díj-versenyvel*. A lövészet megkezdése délután 2 órakor, mely három taracklövészel jeleztetik. Lövészet díjak:

Mély lövésekre:

1. díj a Lövész-király jelvény; 2. díj egy arany; 3. díj hat korona; 4. díj négy korona; 5. díj két korona; 7. díj két korona.

Körlövészekre:

1. díj egy arany; 2. díj hat korona; 3. díj négy korona; 4. díj két korona. A lövészetnél az általános lövszabályok az irányadók.

A tekeversenyen:

1. díj egy arany; 2. díj 4 korona; 3. díj 2 korona.

Egy bárcza ára, mely 3 dobásra jogosít, 5 krajczár. A díjak kiosztása után este 8 órakor társas vacsora az »Escherolles« serleg megünneplésével a Sport pavillon nagytermében, részt vehetnek a Lövészegylet tagjai és azok meghívott vendégei. — Egy teríték ára 1 frt 50 kr. Aláírni lehet a körözendő iven és május hó 7-ik napján délutáni 2 óráig a lövöldében.

TANUGY.

Felvétel a honvéhadapród iskolákba.

Emlitettük már, hogy a honvéd hadapród iskolákba s így a nagyváradiban is, ez évben 100 növendéket vesznek fel. A kibocsátott tájékoztatóból közöljük a következőket:

A folyamodvány, valamint az orvosi vélemény egy-egy koronás; a többi melléklet, ha még bélyegtelen, 30 filléres bélyeggel látandó el. A folyamodványok azon esetben is benyújthatók, ha pályázó még nem érte el a 14, vagy már túlhaladta a 16 évet. 17 éven túl Felsőfolyamodvány terjesztendő elő.

Legalább is elégséges összeredményű iskolai bizonyítvánnyal igazolandó, hogy a felvételért pályázó valamely nyilvános, vagy nyilvánossági joggal felruházott reál iskola, vagy ugyan ilyen gymnázium alsó négy osztályát végezte. A latin vagy görög nyelvből nyert »ki nem elégtel« osztályzatoktól eltekintetik.

Magán tanulóknak valamely nyilvános közép iskolában tett vizsgáról nyert bizonyítványt kell benyújtaniok.

A magyar polgári iskolák, valamint a fiemei községi polgári iskolának egyes osztályai, a közép iskolák hasonló osztályaival *egyenértékűek*, míg a birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok polgári iskolái, valamint a horvát polgári iskolák, — a közép iskolákkal a hadapród iskolába való belépésre meg

kívánt előismeretek igazolása tekintetében, — *nem egyenértékűek* tekintetnek.

A felvételért pályázók által, minden évben szeptember hó 12—16-ig írásbeli és szóbeli felvételi vizsga teendő.

A fizetéses helyre való felvételért folyamodványok legkésőbb augusztus 1-éig nyújthatók be. Később beérkező folyamodványok tekintetbe nem vehetők.

Alapítványos helyek elnyerését azon hatóságtól, személytől stb. kell kérni, amely (aki) azon alapítvány oda ítéltetésére jogosult és mely hatóság, vagy személy az illető pályázati hirdetményben megjelöltetett.

Ezen folyamodványokat az alapítványos hely adományozása esetén az illető hatóság v. személy a honvédelmi Minister Ur Ó Nagyméltóságához terjeszti fel.

Az alapítványos helyekért benyújtott folyamodványokat az itt említett mellékleteken kívül, még gazon mellékletekkel is fel kell szerelni, melyek az illető pályázati hirdetményben ezeken kívül még megköveteltetnek.

Egyébre nézve a nagyvárad honvéd hadapród iskola parancsnoksága teljes felvilágosítást nyújt.

MULATSÁG.

Nyári táncszivigalom. A nagyvárad ipartestület ifjuságának önképző egylete 1899. évi május hó 21-ikén, azaz Pünkösöd első napján, a Karger-féle nyári táncszivigalomban, a »Falu rossza« előadásában résztvevő szereplők tiszteletére zártkörű *nyári táncszivigalmat* rendez. Bertsey György, egyleti elnök. Pintér Tamás, egyli alelnök. Cser János, egyli főpenztáros. Zeman János, egyli jegyző. Kovács Béla, biz. penztáros. Kabdebó Ernő, biz. jegyző. Nagy Károly, ellenőr. Abella Mihály, Bereczky László, Bóji Lajos, Makoviks Ferencz, Mezey Lajos, Mocsy Gyula, Szűts Jenő, Varga Gyula, rendező bizottsági tagok. Belépő díj személyenként 1 korona. Kezdeté este pontban 8 órakor. A táncszivigalom zártkörű lévén, azon csakis meghívottak vehetnek részt.

SZINHAZ.

Heti műsor.

1899. május hó 8-tól május hó 15-ig.

Vasárnap d. u.: Liliomfi.
este: Az aranylakodalom.

Hétfő: Az egér.
Kedd: Troubadour.
Szerda: Talmi herczegnő.
Csütörtök: A betyár kendője.
Péntek: A kornevilli harangok.
Szombat: Antonius és Cleopatra.
Vasárnap d. u.: Csizmadia mint kísértet.
este: Aranylakodalom.

Színházi hírek. Az egér kerül hétfőn színre. A szerzőt P a i l l e r o n t — ki stréberkedés nélkül futotta meg fényes írói pályáját — ép a mult hó végén temették Párisban minden feltűnés mellőzésével, alig véve tudomást és adva hírt róla a világnak, egyszerűen, a milyen egész élete volt. A genialis írónak kétségtelenül legjelesebb műve A z e g é r. A vigjátékra gondos betanulással készültek, a melyben H a t a l a, H o r v á t h, L a c z k ó, M i k l ó s s i, V á s á r h e l y i V i l m a és B ó n i s Lajos játszák a főszerepeket.

T r o u b a d o u r lesz az idényben az első operai előadás k e d d e n, a melynek fő szerepét S z é k e l y I r é n, K o r á n y i F r i d a, F e h é r, M á n y a i és M e z e y éneklék.

Az aranylakodalom.

Az este másodsor adatott ez a kiváló alkalmi hazafias darab és pedig kiváló sikerrel és impozáns hatással.

És ez természetes is. A darabnak minden jelenete, minden sora a szívünkhöz szól s ha-

zafias érzésünket felpezsdíti, a szereplők pedig kivétel nélkül jeleskedtek. — egymással vetélkedtek a sikerben.

Hogy mily nagy hatása, mily igaz sikere volt a darabnak s hogy minő közvetlen érzéssel játszottak a főszereplők, — azt legjobban, legékesebben bizonyítja az, hogy bizony nem egy nézőnek a szemében könnyek toltak a kimagaslóbb jeleneteknél.

L. Fáy Szeréna *Szentgyörgyi J., Tompa* (Kossuth), *Bihari A.* (Koltay), *Komlóssy Emma* kiválóan állották meg a helyüket s méltán kapták a sok tapsot.

Nyáray A. (Krausz bácsi) mesterileg játszott, szerepének minden szavát, mozdulát úgy játszotta meg, hogy annál már jobban nem lehet. — Művészi alakítást nyújtott.

Nyílt színen is megtapsolták.

Vendrei J., Bónis L., Iványi A. kisebb szerepekkel is nagyon hozzá járultak a sikerhez. A »Toborzás« jelenetben a kar által előadott verbunkos nagyon tetszett. Meg is újráták. A kar szépen énekelt. A rendezés jeles, pontos volt.

A közönség, mely egészen megtöltötte a színházat, lelkes hangulatban oszlott széjjel, az utolsó jelenetben pedig a szereplőkkel együtt énekelte a »Hymnus«-t. (K. R.)

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: Neidegg, fordította: Szirtes. 9.

— Tudom, gróf ur. Nem hiába gyűlölik méltóságodat oly általánosan; hiszen az egész világ tudja, hogy a német centrumpárt mintájára pártot óhajt alakítani, mely a társadalom újjáépítését célozza keresztény alapon.

— E pontra nézve egy véleményen vagyok kedves bátyjával; írásban és élőszóval meggyeztünk, hogy ő — a mennyire állása engedi — azon a vidéken élénk propagandát csinál ügyünk érdekében. Jelentéseket intéz hozzám, nem egy hasznos utasítással és tanácsal szolgál; tehát folytonos összeköttetésben vagyunk.

Vajha elérnék céljokat, — sóhajtott fel az ifju lángoló szemekkel. Ifjúkori álmom teljesülne: romlott hazám új életre kelne, miután megismerte, hogy miben rejlik igazi ereje. Boldog a ki közreműködhetik a nagy művön; még boldogabb, a ki gazdag és független s magát egészen a nagy eszméknek szentelheti.

— Lassan, lassan doktor ur, — figyelmezteté őt a gróf, kinek hideg, számitó modora nagyon elütött az ifju ábrándos buzgalmától. Barátságosan vetette reá nagy kék szeméit, melyeknek jóakaró kifejezése enyhíté ama szigorúságot, mely erélyes vonásaiban és vékony, erősen összeszorított ajkaiban nyilatkozott. — Hiszen nem ütheti mindenki a nagy dobott, mint pl én, ki rá is érek és korlátozható sem vagyok. A ki erejéhez képest a közös jó célért fáradozik, és — bár jelentéktelen kövecskéjét — odaviszi az épülethez, melyet emelni akarunk, ugyanazon büszkeséggel gondolhat egykor működésére, mint azok, a kik elül mentek a harcban.

— Végtelen nagy kár, hogy nem szállhat mindenki nyíltan sira aj óért és igazságért. Hangosan kikiáltanám gondolataimat, házról-házra járnék és híveket gyűjtenék az eszmének, melyet szolgállok.

— Kegyed még mindig a régi ábrándos fiu, — szólott mosolyogva Heisterberg. — Ne felekeztek meg azon rendeletekről, melyek doktor urat, mint tisztviselőt, korlátozzák. Haladjon nyugodtan és csendesen célja felé; gondolja meg, száz meg száz szem örökdi mindennél, hogy a fellángoló tüzet azonnal elfojtsa.

— Csak nem tanácsolja nekem gróf ur, hogy érzelmeimet eltitkoljam? felelt Ganermann kissé ingerülten.

— Talán én titkolom az enyéimet, doktor ur? — viszonzá amaz higgadtan. — Hogy kegyednek, habár tisztviselő, valamely párthoz kell tartoznia és színt kell vallania, magától érthető.

(Folyt. köv.)

NYILTTER.

Mínt hogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szénásványtartalmánál fogva, specíficus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Előtte járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutos gyermekeknek pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás keletősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

RIMANÓCZY KÁLMÁN

Vizgyógyintézete

megnyílt.

Villanyos fürdők, massage, gymnastika, villanyozás. Rendelő orvos:

Dr. Fisch Áron.

TAVIRATOK.

A külügyminiszter Budapesten.

Budapest, május 6. (Saj. tud. táv.) Goluchovszky Agenor gróf külügyminiszter hétfőn vagy kedden Budapestre jön s a királlyal együtt 18-án visszamegy Bécsbe.

Ítélet az aradi adóhivatali sikkasztás ügyében.

Arad, május 6. (Saját tud. táv.) Az aradi kir. törvényszék az aradi adóhivatali sikkasztás ügyében ma hozta meg ítéletét, melyet Fábrián Lajos törvényszéki tanácselnök reggel 9 órakor hirdetett ki. A terembe való bejutásért nagy tolongás volt s veszekedések fordultak elő. A törvényszék Bács adóárnokot hivatali sikkasztás büntette miatt 9 évi fegyházra, Király számvizsgálót orgazdaságért, bűnpalástolásért, hivatali

csalásért magánokirathamisításért 6 évi fegyházra ítélte s mindkettőjüknek betudva vizsgálati fogságban eltöltött 3 évet és 3 hónapot. T enner Rudolf ügynököt a törvényszék orgazdaságért egy évt börtönre ítélte, betudva vizsgálati fogságban eltöltött egy hónapot. Scheinbergert hivatali sikkasztás büntetéseért és bűnrészségeért 6 évi fegyházra ítélte, betudva a vizsgálati fogságban három évet és 3 hónapját. Bognár adótisztet, Prodánovics Miklós számtisztet, Kovács Pál számellenőrt, Bérczy Alajos városi kamarást a törvényszék felmentette. Cseglédy Mihály adóellenőr fölött felgyógyulása után ítélt a törvényszék. A négy elítélt egyetemlegesen köteleles az államkincstárnak a sikkasztott összeget, 95.066 frtot visszafizetni és az államkincstárnak az eljárási és rabtartási költségeket megtéríteni. Az ítélet indokolásának felolvasása délig eltartott.

Freycinet lemondása.

Budapest, május 6. (Saj. tud. táv.) Mint Párisból sürgönyzik, Freycinet megmarad lemondása mellett s helyébe Krantz közmunkaügyi miniszter lép.

Aki saját fiát gázolja el.

Székesfehérvár, május 6. (Saj. tud. távirata.) Egy irtóztató tragedia játszódott le ma a pályaudvarban. A budapesti vonat, melyen id. Blockinger József volt a vonatvezető, berobogáskor egy vasuti tisztet gázolt el, ki a vonat elé vetette magát. Fejét leszelle, testét pedig teljesen összeroncsolta. A vasuti tiszt nem volt más, mint ifj. Blockinger József, fia a mozdonyvezetőnek. A szerencsétlen özvegyet és gyermeket hagyott hátra.

Nagymérvű telepítés.

Csaba, május 6. (Saját tud. táv.) Az örvendetesen megindult telepítések közt legnagyobb szabásu amit Csaba tervez. Megvette ugyanis Trautmansdorff Ferdinánd gróf óriási 12.000 holdas gerendási birtokát a telepítés céljaira.

Lucheni büntársra kézrekerült.

Budapest, május 6. (Saját tud. táv.) Genfből sürgönyözik, hogy Lucheni büntársát, Parizzi munkást elfogták Legvanonban.

Szerencsétlenségek.

Lodz, május 6. Tegnap este egy pamutraktárban tűz ütött ki, a melyben négy ember elpusztult és hat súlyosan megsebesült.

Marienwerder, május 6. A sabudovinai tavon Neuenburg mellett négy halászháló közben vízbefúlt. (Magy. Táv. Ir.)

A helyzet Ausztriában.

Bécs, május 6. A »Fremdenblatt«-nak jelentik Lembergől, hogy a jobb-oldal végrehajtó bizottsága nyomban a pünkösdi szünetek után Bécsben összeül. (Magy. Táv. Ir.)

A kölni érsek halála.

Köln, május 6. Kremenz bibornok érsek ma éjjel egy negyed 1 órakor meghalt. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Szállodások és kávéások bajai.

Czeglédy Sándor és társai 1899 április 15-én folyamodást intéztek a kereskedelmi és belügyminiszterhez, a fogadó, vendéglő, kávéházi ipar gyakorlása tárgyában alkotott városi szabályrendelet több rájuk nézve sérelmes pontja iránt. Az illető miniszterek a folyamodványt elutasították.

Most a nagyváradai szállodások, vendéglősök, kávéások és korcsmárosok ipartársulata intéz a városi tanácshoz egy kérvényt a sérelmes szakaszok módosítása iránt. A kérvényezők a következőkben sorolják el az ipartársulat bajait:

Más iparosok úgy gyakorolják üzleteiket, ahogy nekik tetszik, a mi tagjaink korlátok közé vannak szorítva; törvények és szabályrendeletek nyirbálják meg egyéni szabadságukat is. Működik a hatóságok, hogy üzleteiket milyen helyen, milyen helyiségben nyitják meg, eszközök és edényeik milyenek legyenek, üzleti titkaiba a pénzügyorség, a rendőrség kénye-kedve szerint betekinthez és ezen törvényes megszorítások mellett még az utóbbi időben kifejtett nagy konkurencia is arra szorítja őket, hogy anyagi erejükön felül hozzanak áldozatot a nagy közönség kényelmének kielégítésére.

A fogyasztási adóknak ugyszólván felelősséggel tartozó ügynökei, akik helyett, hogy jutalomban részesülnének, amennyiben a fogyasztáskor a megfelelő díjtételeket ők csak legfeljebb a bor, sör és pálinkánál alkalmazhatják a közönséggel szemben, a cukornál, kávénál, rumnál saját zsebükből kénytelenek a kivett összegeket megfizetni, mert az áthárítás teóriája a gyakorlatba nezeknél a cikkek-nél lehetetlen.

Es midőn romlásukat napról-napra sajnos tapasztalják, néma megadással türik a helyzetet és várják a jobb jövőt; a tekintetes kir. Pénzügyigazgatóság derűre-borura szolgáltatja ki az italmérsi törvényben meg nem említett »bodega-üzletek«-re az engedélyt és a tekintetes rendőrkapitányi hivatal tétlenül nézi, hogy ugy ezek, valamint a zárt edényekben való kiszolgálásra jogosult fűszerkereskedők, korlátlanul kimérik ülő, álló vendégeknek az italokat, sőt a bodegákban még mindazt elárusítják, ami tulajdonképpen ez előtt csak vendéglőben, kávéházban volt kapható és adható; nem utasítják el a vendégeket még akkor sem, ha éppen ott kártyázni is akarnak.

Említsük-e még a cukrász üzleteket is, melyek tulajdonképpen kávéházak, csak a bilárd hiányzik. Kárpótolva vannak azonban ugy ezek, mint a fentebb említettek azzal, hogy nekik nincs zárórájuk, mint a mi tagjaink egyrészének.

Ilyen szituációk között a kávéházak, vendéglők üresek és azok a helyiségek zsufolva vannak, de azért a vendéglőknek és kávéházaknak tágasoknak kell lenniök, hogy a közegészségügy kárt ne szenvedjen, a vendéglőket, a kávéházak egyrészét a szabályrendeletben kitett időre be kell zárni, a zenét abba hagyni, nehogy az éjjeli csendet a duhajkodó publikum megzavarja, a vendéglőket, szállodákat és kávéházakat rendőri felügyelet alatt kell tartani, nehogy az említett szabadalmazott, kiváltságos üzletekből valaki oda is bemerészljen menni.

Ha azonban fizetni kell, a bodegás fizet 8-16 forint italmérsi illetéket, a vendéglős, kávé, vagy korcsmáros egy szót sem szólhat, mert a titulus révén legalább 50-100 forinttal terhelik meg.

Az adókvető bizottság is e szerint osztályozza az anyagot, mert hát a kivetés alapja rendszeren a házbér, a szállodás, vendéglős, kávé, meg a korcsmáros természetes, hogy kénytelen a hatósági meghagyáshoz képest tágas és kényelmes helyiségeket fentartani és így a magas házbér magas adót von maga után és míg a csekély adót fizető bodegások, fűszerkereskedők csinálják a nagy forgalmat, a nagy adóval megterhelt társulati tagok kétségbeesetten siránkoznak a rossz üzletmenet felett.

Ezeket a mizeriákat végre betetőzi az a szabályrendelet, mely a fogadósok, vendéglősök és kávéásokra kivetette a rendőr felügyeleti díjat.

Reich Jenő és Táras

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 6.

Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel	358.10
Magyar hitel	397.50
Allamvasut	365.90
Rimamurányi	307.—
Magyar jelzálog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	335.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	178.—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, május 6.

Osztr. hitel	358.75
Magyar hitel	385.75
Allamvasut	360.—

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Ma vasárnap, 1899. május 7-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután fél négy órakor, fél helyárrakkal:

Liliomfi.

Énekes vigjáték 3 felvonásban, Irtá: Szigligeti Ede.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

Évadbérlet 5. szám.

Kisbérlet 5. szám.

Páratlan.

Páratlan.

Aranylakodalom.

Látványos alkalmi játék 8 képből, dalokkal és táncszal. Irták: Beöthy L. és Rákosi V.

I. Kép. Az aranylakodalom. II. Kép. Tánccsics ki-szabadtatása. III. Kép. „Leborulok a nemzet nagysága előtt.” Nyílt változás. Toborzás. IV. Kép. A piski hid. V. Kép. Az ország szive. VI. Kép. Oroszok a hortobágyon. VII. Kép. Az utolsó ágyu. VIII. Kép. A ma.

Helyárrak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap hétfőn, 1899. május 8-án

A z e g e r.

A szerkesztőséget felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Bikszádi

árlappal

és ismertető

könyvecskével

bérmentve szolgál

A

KÜTKEZELŐSÉG

BIKSZÁD,

(Szatmármegye.)

B **ikszádi** ásványos gyógyvizet, mely egyedüli a maga nemében, több hírneves egyetemi orvostanár és hírneves vidéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága **Selters** és **Gleichenbergi** vizeknek. Gyógyító hatása a **bikszádi** ásványos gyógyviznek kitűnően bevált idült és heveny légcsőhurut, hangszálag hurut, vérköpés ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérhányás, tüdőcsúcs hurutnál és kezdődő gümőkóránál, továbbá kitűnő eredményt értek el a **bikszádi víz** alkalmazása által emészhetetlenség, idült- és heveny gyomorhurut, máj- és epe hólyagbántalommál, a belek renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknél, görvélykóros daganatoknál, heveny és idült női bántalmaknál, mint specificum vált be.

Bikszádi víz bérlője s a sztojkai víz főelárusító:

ALMER LAJOS ÉS KÁROLY

nagybányai lakosok.

S **ztojkai** ásványvizet, mint Erdély gyöngyét, nem hiába nevezték el **magyar Karlsbadi vizek**nek, mert tényleg annak gyógyhatása, a szigoru diéta betartásával: idült gyomor-bántalom, máj- és epehólyag, valamint epekő bajoknál, nemkülönben **czukorbetegségnél** alkalmazva, valóságos csodákat művel, kitűnő hatású a Sztojkai ásványviz a légzőszervek összes bántalmánál, valamint a női bajok és görvélykóros bántalmaknál is. — A Sztojkai ásványviz dús szénsavtartalmánál fogva, akár borral, akár gyümölcs-szorppel vegyítve mint kellemes üdítő ital párját ritkítja. **Sztojkai ásványviz** hosszas használata az ép szervezetben elváltozást nem idéz így elő s a rossz ivóvizet is pótolja bármely vidéken, annyival is inkább, mert hosszabb állás után nem csapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága lehetővé teszi a tengeren-tuli szállítást.

Sztojkai

árlappal

és ismertető

könyvecskével

bérmentve szolgál

A

FORRÁSKEZELŐSÉG

SZTOJKA,

Szolnok-Doboka m.

A bikszádi víz kapható Nagyváradon, Janky Antal utóda (Kiss Károly), Kádár János és Wurst József urak fűszer üzletében. — Az alant irt leg-jutányosabb árak mellett, házhöz szállítva: egy üveg 1/2 literes bikszádi víz 14 kr., ha az üveget visszaadjuk 11 kr. Egy üveg 1 literes bikszádi víz 22 kr., ha az üveget visszaadjuk 16 kr. Egy láda 40 1/2 literes üveg bikszádi víz 5 frt 20 kr., a 40 üres üveget ha visszaadjuk 3 frt 70 kr. Egy láda 25 1 literes üveg bikszádi víz 5 frt 20 kr., a 25 üres üveget ha visszaadjuk 3 frt 70 kr.

Köszegen,

Dr. Dreiszker József
Vizgyógyintézete

Május 1-től nyitva.

Rendszer Prsnitz és Kneipp. Gondos orvosi felügyelet, kitűnő ellátás, igen jutányos ár. Az intézet minden higiénikus követelményeknek megfelelően be van rendezve. Legszebb gyógyeredmények kimutathatók. Prospektus ingyen.

Főnyeremény
500.000
Márka.

Szerencse
Hirdetés!

A nyereményekről
az állam
vállal kezességet

Felhívás

a hamburgi államsorsjáték nyereményeiben való részvételre, mely

11 millió 349.325 Márka
biztos nyereményt helyez kilátásba.

Ez előnyös sorsjáték nyereményei, melyek csak 118.000 sorsjegyre vonatkoznak, a következők:

Legnagyobb nyeremény 500.000 Márka.

Jutalomdíj	Márka	26 nyer. á	10,000 Márka
1 nyer. á	200,000	56	á 5000
1 „ á	100,000	106	„ á 3000
2 „ á	75,000	206	„ á 2000
1 „ á	70,000	812	„ á 1000
1 „ á	65,000	1518	„ á 400
1 „ á	60,000	40	„ á 300
1 „ á	55,000	140	„ á 200
2 „ á	50,000	36952	„ á 155
1 „ á	40,000	9959	„ á 134, 104, 100
1 „ á	30,000	9351	„ á 73, 45, 21 M.
2 „ á	20,000		egészben 59,180 nyeremény,

melyek néhány hónap alatt 7 osztályban biztosan kihuzatnak.

A főnyeremény az I. osztályban 50,000 Márka, a II. oszt. emelkedik 55,000 Márkára, a III. oszt. 60,000 M., a IV. oszt. 65,000 M., az V. oszt. 70,000 M., a VI. oszt. 75,000 M., a VII. oszt. 200,000 M., a jutalom nyereménynyel 300,000 Márkától egész 500,000 Márkáig.

Az első osztály sorsjátékra, mely hivatalosan biztosítva van

egész sorsjegy 3 írt 50 kr
1/2 „ 1 „ 75 „
1/4 „ „ 90 „

Az első osztály nyeremények jegyzékét, valamint a többiek tervezetét kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg bárkinek.

Minden sorsjegytulajdonosnak a huzásokról jegyzéket fogok küldeni.

A kifizetés és pénzneremények expedálását magam közvetitem a nyerőkkel, a huzás után azonnal és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvány vagy utánvét ellenében teljesítek.

A megrendeléseket legjobb azonnal megtenni, vagy a legközelebbi huzásig:

i. évi Május 11-ig.

Tisztelettel

id. HECKSCHER SAMU

bank- és váltó-irodájában

Hamburg.

„AZ ANKER“

élet- és járadék biztosító társaság.

Magyarországi vezérképviselet: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám
(Ankerudvar), a társaság saját házában.

Összes vagyon 1898 végén . . . . . 65 millió forint.
Biztosítási állomány 1898 végén . . . . . 243 millió forint.
Eddigi kifizetések . . . . . 103 millió forint.

A nyereség részvételével biztosítottak A osztálykterv szerint — mint husz év óta — 1899-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve.

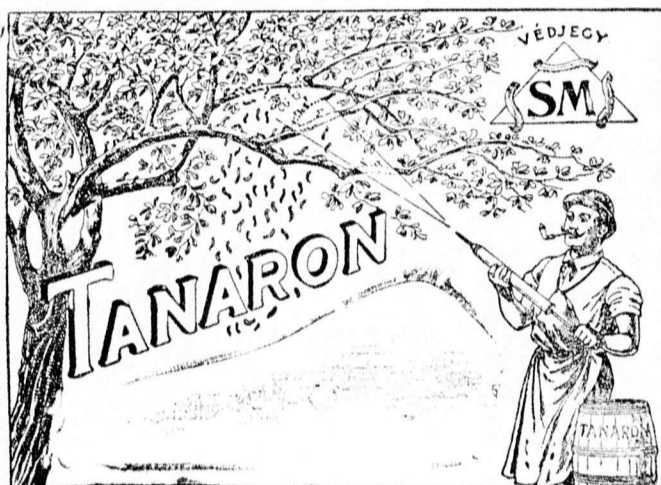
B osztálykterv szerint (évenként emelkedő osztályk) 1897, 1898 és 1899 években az összes — az egész biztosítási tartamon keresztül befizetett díjak 3%-a, illetőleg az évi díjnak 9%, 12% és 15%-a fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Mindenmü haláleseti, életési és járadék biztosítás.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselet, (hová ügynösök iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Helyi képviselő: **Hj. ULLMANN IZIDOR.**

TANARON

Gyümölcsfa-
permetező szer.

Az észszerűen és szorgalommal kezelt gyümölcsfa-tenyésztés busásan jövedelmez gondozójának; ezért szükséges, hogy a termelők figyelme első sorban a fát és gyümölcsöt egyaránt pusztító rovar és féreg ellen irányuljon.

Több hirneves pomológus szakértő tanácsai nyomán sikerült a gyümölcsfa permetezéshez szükséges alkatrészek birtokába jutnom.

Ezeket az előirt módozat szerint összeállítván, vegyileg megvizsgáltattam és

„TANARON“

(gyümölcsfa- permetező szer)

néven hozom forgalomba, egyidejűleg a szabadalom elnyerése céljából S. 754. szám alatt a bejelentést megtettem. Ugy az összeállítás, de különösen a vegyi vizsgálat kifünő eredménye azon határozott kijelentésre bátorítanak, miszerint a „Tanaron“ egyike a legjobb gyümölcs-féregirtó szereknek feltétlenül biztos eredménnyel jár és nincs semmi káros hatással sem a fa sem pedig annak gyümölcsére.

Egy doboz ára 60 kr.

A fenti rajz szerinti feckendő darabja 1 forint.

Tisztelettel

Sugár Manó,

gyártelep: Szabadka, I. kör, Bercsényi-utca 351. saját-ház.

Számos elismerő és köszönő levelek közül kiemeljük *Be-retrvás Pál* szálloda és szőlőtulajdonos *Kecskemét*. Hordós Ferenc szőlőtulajdonos B.-Füred. Simonfy Jakab földbirtokos Pa Tornyos Lőb. Fischer Vilmos kereskedő Császártöltés. Vass Ádám vendéglős és szőlőbirtokos, Szabadkán. Medveczky György I. jegyző, R.-Palota. Terenczy gyógyszerész, *Petrovác*. Bränn Károly birtokos, *Eger*. Dr. Klein Adolf osztályorvos Szabadka. Bacarcich Sándor, altábornagy, *Nagy-Écs*. Soos Elemér ezredes, *Pécel*.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Hirdetések felvételnek a „Tiszántúl” kiadóhivatalában.

M. kir. szab. Osztálysorsjáték főelárusítója a Biharmegyei takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a IV. sorsjáték 1-ső huzásához eredeti áron.
Huzás már a **jövő héten.**

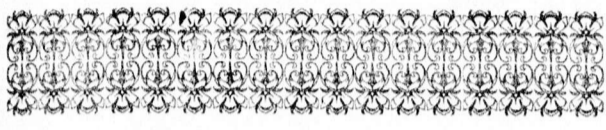
➔ **A nyereményeket a z o n n a l készpénzben fizetjük.** ➔

Sorsjegyeink kaphatók:

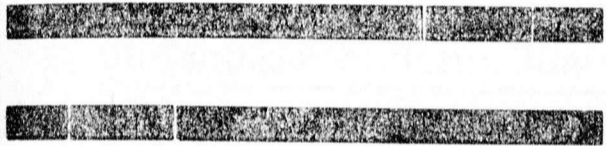
a Biharmegyei takarékpénztár üzlethelyiségében Kossuth-u.
Lukács Mór tőzsdéjében, Bémer-tér.
K. Frankl Mari tőzsdéjében, Nagypiacz-tér.
Weisz Ignáczné tőzsdéjében, Szent László-tér.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellenáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik Kőszvényes, csúszal, tagszagataknál és meghűléseknel és az orvosi által bedörzsölésekre is mindig egykorra Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban ma minden gyógyszertárban készen van a főraktár:
Török József Gyógyszertésznél Budapesten. Bevasárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbetű utaztat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” vodlyeg és Richter szegélyes zász mellett mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari székely. RUDOLFTART.

FELHÍVÁS

az összes

gyomor és alhasi bántalmakban szenvedőkhöz:

— **Máj** —

— **Vese** —

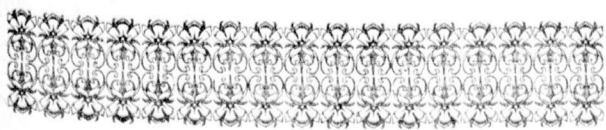
— **Hólyag** —

— **Aranyér** —

!!Hatásában páratlan!!

PAULA-VIZ

A jelenkor szenzációs gyógyvize.
Magyaradi „P A U L A”
gyógyforrás r.-v.-társaság.
Budapest, VII. Erzsébet-körut 58.
Vezérképviselő:
Janky Antal. Nagyvárad.

Uj sorsjáték! — Uj szerencse!

Sok ezres

jutott ismét a III. magy. kir. szab. osztálysorsjáték most bevégzett nyereményhuzásain a résztvevőknek osztályrésziül.

Ezáltal véletlenségből sokan jutottak jóléthez és vagyonhoz és ennél fogva megmagyarázható, hogy mindenki iparkodik a kezdődő uj

IV. magy. kir. szab. osztálysorsjátékhoz

egy szerencse-sorsjegyet rendelni.

Ismét 100.000 sorsjegyre 50.000 nyeremény és egy jutalom

➔ **13,163.000 korona** ➔

összegben kerül kisorsolásra.

==== **Minden második sorsjegy nyer.** ====

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

Korona 1,000.000 (Egy millió korona)

részl. 600 000, 400 000, 200 000, 2 á 100 000, 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 korona stb.

Alanti főáruda szétküld eredeti sorsjegyeket az 1-ső osztályhoz a hivatalosan megállapított árban

1 egész eredeti sorsjegy	— — — —	frt 6.—
1 fél	> >	> 3.—
1 negyed	> >	> 1.50
1 nyolczad	> >	> .75

az összeg beküldése ellenében (legjobb postautalvánnyal) vagy utánvétellel.

Minden résztvevő azonnal a huzás után megkapja tőlünk a hiv. nyerem. jegyzéket.

A nyeremények tervszerűleg kifizettetnek.

Siessen mindenki, ki „szerencsét próbálni” akar, lehetőleg haladék nélkül mindenesetre

f. évi május 18. és 19. előtt

nálunk egy szerencse-sorsjegyet megrendelni, melynek megküldése általunk azonnal történik.

SZÁNTÓ és TÁRSA

Osztálysorsjáték főáruda

Budapest, Deák-utcza 19.

Sürgőnyezim:
SZÁNTÓ TÁRSA BUDAPEST.

Levágandó.

Megrendelő-levél **SZÁNTÓ és TÁRSA** cégnek **BUDAPEST.**

Kérek részemre küldeni 1-ső osztályu eredeti sorsjegyet a IV. magyar osztálysorsjátékhoz,

melyért az összeg frt _____ kr. _____) ezennel megküldeték, utánvétellel felveendő.

Vezeték- és keresztnév: _____

Lakhely: _____

Utolsó posta: _____

I. osztályu nyereményhuzás már f. évi május 18. és 19-én.

Villany-világítás!

SZENT-LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ

(PÜSPÖK-FÜRDŐ.)

NAGYVÁRAD MELLETT.

Az ezredévi kiállításon e fürdő a nagy arany érmet nyerte.

Vasut-, távirda- és posta-állomás helyben.

Telefon összeköttetés Nagyváradal.

Hazánk legrégebb gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az impozáns berendezésű uri- és női tükör-fürdők, kabin- és mór földes fürdők, a gyógyeszközökkel dúsan felszerelt gyógypihenő termek. Nagy sétányok. Tekepálya.

Fürdőzésre javalva van: az izületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzások után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál): különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitünő sápkór, vérszegénységnél, a női hatású **görvély és angolkór**nál, légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, czukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, táncvigalmak, lawn tennis pálya, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor térszene.

Évad: május 1-től szept. 31-ig. Főévad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóévadban 30° ármérséklet.

Kitünő magyar konyha áll rendelkezésre, mely **Czeplédy Sándor** és Gróf Ottó volt püspöki szakács közös vezetése alatt a legkényesebb igényeknek is megfelel. Tisztán kezelt erdélyi és érmelléki borokról gondoskodtam.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehénészet szállítja.

Olcso és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. TERNER BÉLA.

A fürdő újabb berendezésénél s felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek és a sikerdús gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát és pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

CZEGLÉDY SÁNDOR,
fürdő-bérlő.

Villany-világítás.